Opłata pocztowa uiszczona ry załtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 10 זייטען!

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 206 (898 | Łódź, Niedziela, 5 Września 1926 | פירטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג כו אלול תרפ״ו | Nr. 206 (898

24 71 .טעל .21 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24·71

לשמוע אל הרנה ואל התפלה.

אין ווארשאווער־זאל

36 פאלודניאווא 36

ימים נוראים — וועט געדאווענט ווערען די — מיט ערשטקלאסיגע בעל-תפלות און מיט א גוט איינשטודירט כאר

בעקוועמע פלעצער צו 5 זלאטעס

קען מען דינגען טעגליך פון 8 א זייגער פריה ביז 10 א זייגער אוונד. 731

אכטונג! אכטונג!

צענטר. האנדוו. פערב. פאלודניאווא 4.

דערמיט מאכען מיר בע- קאנט, דאס היינטיגען ר״ה ויו״כ וועט דאווענען אין אונזער פריש-רעמאנטירטען לאקאל מיט׳ן אנטייל פון בעוואוסטען חזן

א. בעססער

(אויס נאווא-ראדאמסק)

מיט א גוט איינגעשטוד. כאר.

דאס פערדינגען פלעצער קומט פאר יעדען טאג פון 11–1 פארמיטאג און פון 6–9 אוו. אין קאנצעלאריע פון צענטר. האנדוו. פערב פאלודניאווא 4.

פרייזען מעסיגע! 637 פרייזען מעסיגע!

קומט און איבערציינגט אייך!

אלער ארט ביטעס, פאראניעס, רעקורסען, אפעלאציעס אין אלע גערינכטס, פינאנס,- אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע אינסטיטוציעס ווערען אמבעסטען, אמביליגסטען און אמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביורא

„פאלאניא" אלעיא 1 מאי 7.

ווכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אנווייזונגען אין אלע שטייער-אנגעלעגענהייטען דורך ה׳ לעאן שווייצער. איבערזעצונגען: האנדעלס און פריוואט קארעספאנדענץ, קאנטראקטען. פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויפצומאנען מיט אייגענע קאסטען. מיטגלידער פון פראפעסיאנעלע פעראיינען צאהלען 25% ביליגער.

בעקאנטמאכונג.

די היגיענישע מקוה, נדאנסקא 75

מאכט בעקאנט, אז צוליב בעקוועהמליכקייטען פאר׳ן פובליקום וועט די היגיענישע מקוה זיין טעכיג פון היינט אן יעדען מוצ״ל, ווי אויך די נאכט פון ערב ראש השנה און פון ערב יום-הכפורים וועט זיין אפען פון 12 ביינאכט, פאר מענער.

652

קאמיטעט, די היגיענישע מקוה,

אנשא״י, נדאנסקא 75.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נפטר געווארן 3 א זייגער בייטאג געשטארבען אונזער ליבע מוטער, שוויגערמוטער און גרויסמוטער

רבקה אשת ר׳ יהודה לייב ז״ל נאטעס

אין עלטער פון 54 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, 5 סעפטעמבער 12 א זייגער ביי טאג פון טרויער-הויז קילינסקא 18, וועגען וואס עס טיילען מיט

די אין טיפען צער פערבליבענע פאמיליע.

די מאראלישע פליכט

פון יעדען לאדזער איינוואוינער איז צו אונטערשטיצען די לאדזער פאבריקאציע, דעריבער ניצט נור

צעטאגאל (CETAGOL)

אומזאמטהר וויא צעטאגאל איז דאס בעסטע, ריינסטע און צוגלייך ביליגסטע פלאנצען-פעטס. אויף דער אויסשטעלונג פון היגיענע און עססענווארג אין ווארשא איז צעטאגאל געווארען אויסגעצייכענט מיט א זילבערנעם מעדאל.

די פאבריק געפינט זיך אין לאדז (ניעצאלא 12, טעלעפאנען: 47-01 און 15-36) און שטעהט אונטער דער אויפזיכט פון ראבינאט. 752

צעטאגאל איז צו בעקומען אין אלע קאלאניאל- און שפייז-האנדלונגען.

פילהארמאניע-זאל, נארוטאוויטשא 20.

בית תפלה לימים הנוראים!

דיזען ראש השנה יום-כיפור וועט אין זאל פילהארמאניע דאווענען דער וועלט-בעריהמטער קאנטאר און אויסגעצייכענטער זינגער

515

ה׳ יוסף זאלודקאווסקי

(א זוהן פון בעריהמטען חזן אויס קאליש, ר׳ נח לידער)

מיט א גוט איינגעשטודירטען כאר פון 40 פערזאן, אונטער די לייטונג פון בעוואוסטען דיריגענט ה׳ רוביז.

בעמ.: דעם יאהר וועט געזונגען ווערען פיל נייע קאמפאזיצ, פון דער מאדערנער יודישער נגינה. בילעטען-פערקויף פאנגט אן זונטאג, ד. 29. אויגוסט אין קאסע פון פילהארמ. פון 9 פריה ביז 8 אוו.

א צימער

ביי אן׳ארענטליכע פאמיליע, מיט דורכאויס בעזונדערן איינגאנג, אין דער געגענד פון ניי-שטאט ביז צעגעלניאנא אויך אין די קווער-גאסען, פאר א צוקונפט. פאר-פאלק אהנע קינד-בעגיגענונג ווערט פון זאפארט געזוכט. אפערטען אין אדמינ. פאר M. J.

צו מיין אפפאהרען

שפענדע איך 5 דאלאר פאר פאלגענדע אינסטיטוציעס: 2 דאלאר פאר תלמוד תורה פון הרב מייזעל ז״ל, 1 דאלאר פאר׳ן יתומים-הויז זגערזשער 40, 1 דאלאר פאר חברה משניות ד׳אלטשטאט. כ׳ווינש א כתיבה וחתימה טובה אלע מיינע קרובים פריינד און בעקאנטע

ברוך מאריינע.

ס׳געלד איז אפצונעהמען ביי י. פינעם דאדוו. 55.

לשמוע אל הרנה ואל התפלה.

מיר מאכען בעקאנט, אז אין לאקאל פון בית לחם. וסכאדניא 70, פראנט 1. שטאק וועט ווע רען גע- דאווענט

ימים נוראים

און גאנץ סוכות פון בערימהטע בעלי תפלות. די הכנסה געהט פאר׳ן „בית לחם".

פלעצער צו בילינע פרייזען!

דינגען שטעט קאן מען אין לאקאל פון „בית לחם" אין דער פריה פון 10–12 און פון 6–9 אוו.

IDA RUBINSTEIN

Salon Mód.

„p. f. Au Petit Paris"

Piotrkowska 81, tel. 38-65.

איז צוריקגעקעהרט פון פאריז און עמפפעהלט צום הערבסט- און ווינטער-סעזאן די נייעסטע מאדעלען.

צוגענגליכע פרייזען! 739 צוגענגליכע פרייזען!

אין גענף זוכט מען אַנ'אויסוועג

דייטשלאַנד געהט שוין זיכער אַריין אין ראַט. — פרימע-דע-ריוועראַ טעלעגראַפירט, אַז ער איז ברוגז. — אינטערוועניערט ביים פויבסט.

ג ע נ ף, 4 (פּאַט) דער פעלקער-ליגע-ראַט האָט אָנגענומען אַ רעזאָלוציע, וועלכע איז מסכים מיט דעם פאָרשלאַג צו רעאָרגאַניזירען דעם ראַט בנוגע דעם בעשטימען דייטשלאַנד אַלס שטענדיגען מיטגליד פון ראַט און פערגרעסערען די נישט-שטענדיגע ערטער ביז 9.

ס'איז אויך אָנגענומען-געוואָרען אַ רעזאָלוציע, וועלכע עמפעהלט די פעלקער-ליגע-פערזאַמלונג גינסטיג צו ערלעדיגען די פראַגע וועגען אופן פון וועהלען די נישט-שטענדיגע מיטגלידער און דעם סיסטעם פון מאַנדאַטען-דויער.

דער ראַט האָט אויך זיך געווענדעט מיט אַנ'אויפפאָדערונג צו דער שפּאַנישער רעגירונג, אַז זי זאָל נישט אַרויסטרעטען פון דער פעלקער-ליגע.

ב ע ר ל י ן, 4 (פּעט) דער דייטשער דעלעגאַט ד"ר גאוס, וועלכער איז צוריקגעקומען פון גענף וועט אָפּגעבען אַ בעריכט וועגען דעם רעזולטאַט פון די גענפער [בעראַטונגען דעם פרעמיער מאַרקס און דעם אויסערן-מיניסטער שטרעזעמאַן.

ל אָ נ ד אָ ן, 4. (פּאַט). ס'איז דאָ אַ האָפנונג, אַז שפּאַניען זאָל פערבלייבען אין פעלקער-ליגע.

טשעמבערלען און בריאַן האָבען אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט די אָנגעזעהענסטע מיטגלידער פון דער פעלקער-ליגע. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצושיקען אַ טעלעגראַם צום פויבסט מיט אַ ביטע, אַז ער זאָל ווירקען אויף דער שפּאַנישער רעגירונג, אַז שפּאַניען זאָל פערבלייבען אין דער פעלקער-ליגע.

ג ע נ ף, 4. (פּאַט). פרימא דע ריוועראַ האָט טעלעגראַפיש מיטגעטיילט טשעמבערלענ'ען און בריאַנ'ען וועגען דעם בעשלוס פון שפּאַניען נישט אנטיילצונעהמען אין די אַרבייטען פון דער פעלקער-ליגע, דערפאַר וואָס ס'איז אָנגערירט געוואָרען דער אויטאָריטעט פון שפּאַניען.

ב ע ר ן, 4. (פּאַט). שפּאַניען וועט נישט קיין אנטיילנעהמען אין דער פייערליכקייט ביים אַריינעהמען דייטשלאַנד אין דער ליגע און וועט נישט אנטיילנעהמען אין די זיצונגען פון פעלקער-ליגע-ראַט.

די ערשטע זיצונג פון סיים.

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) די ערשטע זיצונג פון סיים וועט פאָרקומען דעם 16-טען ד. ח. דעם 9-טען וועלען שוין אַרויסגעשיקט ווערען די איינלאַדונגען, די טאָג-אָרדנונג איז נאָך נישט בעשטימט.

דער אַלטער בילדונגס-מיניסטער האָט צוגעזאָגט

דער נייער האַלט אָבער נישט דערפון.

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס דער געוועזענער בילדונגס-מיניסטער מיקולאָווסקי – פּאָמאַרסקי האָט צוגעזאָגט די יודישע דעלעגאַציע, אַז די מאַטורא-עקזאַמענס אין די תרבות גימנאַזיעס וועלען פאָרקומען אין דער העברעאישער שפּראַך האָט נעכטען דער דעפּאַרטאַמענט-שעף זאַגוראָווסקי ערקלערט, אַז דער נייער בילדונגס-מיניסטער סויקאָווסקי איז דערמיט נישט מסכים, די עקזאַמענס וועלען פאָרקומען אין דער פּוילישער שפּראַך. עס וועלען אָבער נישט געשטעלט ווערען קיין גרויסע פאָדערונגען.

ערב די וואַהלען אין דער וואַרשאַווער קראַנקען-קאַסע.

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) צו די וואַהלען אין דער וואַרשאָווער קראַנקען-קאַסע, וועלכע קומען פאָר דעם 7 נאָוועמבער זענען שוין אריינגעטראָגען געוואָרען 3 ליסטעס: פּ.פּ.ס., בונד און לינקע פּועלי-ציון. עס ווערט געפיהרט אונטערהאַנדלונגען צו בילדען אַ לינקען בלאָק, אין וועלכען עס וועלען אַריינגעהן די עקס-לינקע און די אומאָפּהענגיגע, אַ חוץ די פּ.פּ.ס. און רעכטע פּועלי-ציון.

אַפּעל פון האַנדעלס-מיניסטער פאַר'ן לעמבערגער יריד.

וואַרשאַ. 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער ערעפנונג פון דעם מזרח-יריד אין לעמבערג איז אַרויסגעפאָהרען דער האַנדעלס-מיניסטער אינ. פּראָפּ. קעמערער מיט זיין מיסיע.

ל ע מ ב ע ר ג. 4 (פּאַט) דער האַנדעלס-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי האָט ערב דעם מזרח-יריד אין לעמבערג אַרויסגעגעבען פאָלגענדען אַפּעל:

פּאָליאַקען! מיר מוזען אָנהויבען אַ שווערע און לאַנגדויערנדע מלחמה, די מאָביליזאַציע האָט זיך שוין אָנגעהויבען. די ערשטע רייהען זענען שוין אויפ'ן פראָנט. מיר האָבען שוין דערגרייכט די ערשטע ערפאָלגען. ווי אַמיכסטען מוז געשעהען אַ צווייטער נס ביי דער ווייסעל. מיר טאָרען נישט האַלטען יום-טוב דריי טעג און וואָך בעת גרויסע מאַסען פון בירגער הונגערען, ווען מיר בעזיצען אַזאַ רייכע ערד, אַזאַ רייכטום פון רויה-שטאָפען, אַזוי פיל אַרבייטס-פלעצער. מיר מוזען גלויבען אין דער ענטוויקלונג און גרויסקייט פון פּוילען אין דער מעגליכקייט פון איהר ענטוויקלונג.

אַרעסטירט אַנ'אונלעגאַלע פערזאַמלונג אין וואַרשאַ.

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אויף פּאַוויע 41 האָט פּאָליציי אַרעסטירט 20 יודישע שילער און שילערינס, וועלכע האָבען אָפּגעהאַלטען אַנ'אונלעגאַלע פערזאַמלונג דאָס רוב פון די אַרעסטירטע זענען נעכטען בעפרייט געוואָרען.

אויף דער זעלבער פערזאַמלונג איז אויך אַרעסטירט-געוואָרען דער בעקאַנטער אַרבייטער-טוער גוטמאַן-באַלטיקעקליט.

קאָנפערענץ צווישען ראַבינער און קריסטל. גייסטליכע אין אַמעריקאַ.

ניו-יאָרק. (י.ט.א.) אין אָליווע-קאַלעדזש אין שטאַט מעשיגאַן איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון אַ גרעסערע צאָהל קריסטליכע גייסטליכע, אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען, פיהרער פון וואוילטעטיגע אנשטאַלטען און פאָרשטעהער פון דער צענטראַל-קאָנפערענץ פון די אַמעריקאַנער ראַבינער. די קאָנפערענץ האָט געהאַט די אויפגאַבע אויסגעפינען בעסערע פערשטענדיגונגס-מיטלען צווישען קריסטען און יודען.

אין איינער פון די קריסטליכע קירכען איז אָפּגעריכט געוואָרען אַ יודישע גאָטעס-דינסט, אויף וועלכער עס זענען אָנוועזענד געווען אויך די קריסטליכע מיטגלידער פון דער קאָנפערענץ. נאָכ'ן אָנטעהמען אַ רייה בעשליסען וועגען אופן פון לעזען אַלגעמיינע אינטערנאַציאָנאַלע פּראָבלעמען. בעזונדער'ס וועגען אַ בעסערער פערשטענדיגונג צווישען קריסטען און יודען, האָט זיך די קאָנפערענץ געשלאָסען.

די דעמאָנסטרירענדע אַרבייטסלאָזע ווערען נישט אַרויסגעשיקט פון א"י.

ירושלים, (יט"א). די ידיעה, אַז די 13 אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען געמאַכט אַנ'אָוואַנטורע אין לאָקאַל פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו אין ירושלים זענען פעראורטיילט געוואָרען צו 10 טאָג תפיסה, האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס איבערטריבענע. דער אורטייל, וואָס איז ערשט-וואָס פערעפענטליכט געוואָרען זעהט פאָר יעדען פון די פערמשפט'ע צו איין טאָג אַרעסט. ס'שטעלט זיך אויך אַרויס, דאָס די בעשטראָפטע זענען נישט פעראורטיילט געוואָרען אַרויסגעשיקט צו ווערען פון לאַנד.

וואַיאַזשאַרען-קאָנגרעס.

ווי ע ן, 4 (פּאַט) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון קאָמיוואָיאַזשאָרען-קאָנגרעס איז אַרומגערעדט געוואָרען די פראַגע פון קאָמוניקאַציאָנס-בעקוועמליכקייטען און אויך וועגען אָפּשאַפען די פּעסער און וויזעס.

פאַר דער ליקווידאַציע פון ענגלישען שטרייק.

ל אָ נ ד אָ ן. 4 (פּאַט) דער אויספיהרונגס-קאָמיטעט פון די גרובען-אַרבייטער האָט אַרויסגעשיקט אַ בריף צו דער רעגירונג, וועגען רופען אַ קאָנפערענץ צווישען די שטרייקענדע אַרבייטער און די אונטערנעהמער מיט'ן אנטייל פון דער רעגירונג.

דער פראַנצויזישער אַמבאַסאַדאָר ביים פּרעמיער

וואַרשא, 4. (פּאַט) דער פראַנצויזישער אַמבאַסאַדאָר אין וואַרשא לאַראָש האָט היינט בעזוכט דעם פרעמיער באַרטעל און מיט איהם קאָנפערירט וועגען פראַגען וואָס האָבען אַ שייכות צו דער פעלקער-ליגע.

גריכענלאַנד וועט צוריק ווערען אַ מאָנאַרכיע.

ווי ע ן, 4. (פּאַט) די צייטונגען מעלדען פון אַטען, אַז ס'איז געקומען צו אַ שאַרפען קאָנפליקט צווישען קאָנדיליס'ן און די אָנפיהרער פון די פּאַרטייען

וועניזעלאָס האָט בדעה איינצופיהרען אין גריכענלאַנד אַ מאָנאַרכיע און אַלס קעניג זאָל בעשטימט ווערען אַ ברודער פון געוועזענעם קעניג, פּאַוועל.

סאָוויעטישע נאָטע צו כינא

מ אָ ס ק ווע, 4 (פּאַט) די סאָוויעטישע אַגענץ מעלדעט: טשיטשערין האָט אַרויסגעשיקט אַ פּראָטעסט-נאָטע צו דער כינעזישער רעגירונג, צוליב דער שטעלונג פון כינא אין דער פראַגע פון די מזרח כינעזישע באַהנען.

די נאָטע ווייזט אָן אויף דעם, אַז די סאָוויעטישע רעגירונג האָט עטליכע מאָל זיך בעמיהט צו רעגולירען די פערהעלטענישען, וואָס האָבען אויף די מזרח-כינעזישע באַהנען. די דאָזיגע פּרובען האָבען אָבער קיין שום ערפאָלג נישט געהאַט.

13-טע מלוכה-לאָטעריע

5-טע כל. 20-טער טאָג:

25,000 זל.: 57286.

3,000 זל.: 25891 45785.

2,000 זל.: 14097 30973.

1,000 זל.: 13074 18490 22954 33677 44356.

600 זל.: 19602 24094 32041 41357 42442 42609 51632 52200 55377 59643.

500 זל.: 5881 7030 16242 21224 22609 25521 25484 25496 26143 35883 36987 38253 39840 39965 42737 43615 46022 46365 48834 51972 59983 64293 64840.

21-טער טאָג.

5,000 זל.: 1312.

3,000 זל.: 53477.

2.000 זל.: 953 4203 19811 65942.

1,000 זל.: 13111 31581 41521 42847 62312.

600 זל.: 1922 5637 6477 10939 15956 19644 21775 30388 45102 47053 48292 56803 59649 65041.

500 זל.: 702 898 6200 8616 9819 18202 25912 28552 35443 43837 45696 47179 62566.

אויסבעסערן די לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג.

(צירקולאַר פון אוקראַינישען אַרבייטס-קאָמיסאַריאַט.

דער אַרבייטס-קאָמיסאַריאַט אין אוקראַינע האָט זיך געווענדעט צו זיינע אָרגאַנען מיט אַ צירקולאַר אין וועלכען עס ווערט פאָרגעלעגט אָנצונעהמען אַ רייהע מיטלען אויסצובעסערן דעם עקאָנאָמישען מצב פון דער יודישער שטאָטישער בעפעלקערונג אויף אוקראַינע.

די צאַרישע רעגירונג – ווערט געזאָגט אין צירקולאַר. האָט געפיהרט אַ פּאָליטיק פון אונטערדריקען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען און פון איין טייל פון דער בעפעלקערונג געגען דער צווייטער. מיט אַ בעזונדער אכזריות האָט זי זיך בעצויגען צו דער יודישער אַרבייטענדיגער בעפעלקערונג, אַוועקרויבענדיג ביי איהר דאָס רעכט אויף אַרבייט אין דער אינדוסטריע און צו בעשעפטיגען זיך מיט לאַנדווירטשאַפט. אַזאַ לאַגע האָט געצוואונגען די יודען צו בעשעפטיגען זיך מיט האַנדעל, מיט מעקלעריי און מיט אַנדערע נישט-פּראָדוקטיווע אַרבייט.

פאַר דער ראַטען-מאַכט שטעהט די אויפגאַבע, צוגלייך מיט דער אויסבעסערונג פון דער לאַגע פון אַנדערע, פריהער אונטערדריקטע נאַציעס. אויך אָנצונעהמען מיטלען אויסצובעסערן דעם עקאָנאָמישען מצב פון דער יודישער אָרימער מאַסע.

צו דעם צוועק לעגט פאָר דער קאָמיסאַריאַט פאַר פאָלקס-אַרבייט אונבעדינגט אָנצונעמען פאָלגענדע מיטלען: ווערבירען יודישע אַרבייטער אויף סעזאָן-אַרבייט און שטענדיגער אַרבייט אין די אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען, וואָס געפינען זיך אין שטאָט ישובים און דערפער.

ביים ווערבירען אַרבייטער אויפ'ן סעזאָן אָדער אויף שטענדיגער אַרבייט, דאַרפען די אַרבייטער-בירושעס צונעמען אַרבייטער אויך פון אַרבייטסלאָזע יודען אין יענע ערטער, וואו יודען וואוינען אין קאָמפּאַקטע מאַסען.

נעמענדיג אין אַכט, אַז די יודישע יוגענד אין די קליינע שטעטלעך, וואו די אינדוסטריע איז זעהר שוואַך ענטוויקעלט, האָט זעהר קליינע מעגליכקייטען עקאָנאָמיש איינצואָרדנען זיך, איז נויטיג צו שיקען די יודישע מינדעריעהריגע אויף די אונטערנעהמונגען אין אַזאַ מאָס, וואָס זאָל ענטשפּרעכען דעם פּראָצענט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין בעטרעפענדען ראַיאָן.

די יוגענד דאַרף געשיקט ווערען אויך אין יענע אונטערנעהמונגען, וואָס געפינען זיך אויסער די שטאָטישע ראַיאָנען, ווי צוקער-פאַבריקען, ספּירט-פאַבריקען, סאָוויעטישע-לאַנדווירטשאַפטען א. א. וו.

עס דאַרפען אָנגענומען ווערען מיטלען צו פערפאָלקאָמענען די יודישע אַרבייטער אין זייער פאַך. כדי צו שאַפען פאַר זיי גינסטיגע בעדינגונגען ביים אָנקומען אויף די אונטערנעהמונגען.

עס דאַרף אויספיהרליך ערקלעהרט ווערען די האַנדוועקער וועגען די הוצאות, וואָס עס ווערען זיי געמאַכט ביים צונעהמען שילער אויף די לעהרע און אַזוי אַרום שאַפען פאַר דער יוגענד אַ מעגליכקייט צו לערנען אַ מלאכה.

ביים דורכפיהרען געזעלשאַפטליכע אַרבייטען, דאַרף צוגעצויגען ווערען אין אַ גרויסער מאָס די יודישע בעפעלקערונג.

צום שלוס פאָדערט די צירקולאַר, צושטעלען דעם קאָמיסאַריאַט בעריכטען וועגען דעם, וואָס עס איז געטון געוואָרען אויף צו פערווירקליכען די אויסגערעכענטע מאָס-מיטלען אין לעבען, ווי אויך צוצושטעלען אייגענע מיינונגען און פאָרשלאַגען, ווי אויך צו פערפינקסליכען און פערבייטערען די ראַזינע מאָסמיטלען, וואָס האָבען די אויפגאַבע צוצוציהען די יודישע בעפעלקערונג צו פּראָדוקטיווער אַרבייט.

היינט, זונטאָג, כ"ו אלול פון 12 ביז 1 אַ זייגער מיטאָג ווערט געשטעלט
א מצבה אונזער אונפערגעסענעם פאָטער
אהרן ראָזענצווייג ע"ה
(הנקרא: קליין אהרן'לע)
צו וועלכען עס ווערען געבעטען די פאַמיליע פריינד און בעקאַנטע צו קומען אין דער בעשטימטער צייט אויפ'ן בית עלמין
זוהן און טאָכטער.
762

אהז א נאמען.

די טאג־טעגליכע אינטערווענצען פון יודישע דעפוטאטן אין פערשידענע גרעסערע און קלענערע אמטן וועגן פערשידענע גרעסערע און קלענערע שיקאנעס און גזירות (וואס גרעסער דער אמט, — איז גרעסער די נגישה) וואס פאר א טרויעריגע ציכען פון אונזער ווירקליכקייט דאס איז.

ווי ווייניג עס האט זיך געענדערט פון יענער צייט, ווען די גאנצע יודען־פראגע פלעגט „געלעזט" ווערען אין די מיניסטעריאלע אויפנאם צימערען דורך א פערטרויליכען שושקע אויפ'ן אויער, כדי „די הערן סובערענען זאלען, חלילה, נישט דערשנאפען"!

נאך מאי, נישטא דער סיים. אראפ פון קארק די לאסט פון דער געזעצגעבערישער מאכט. און ווידער קריך אין די קארידארען און ווארטע־צימערען וועגען קליינקייטען, וועגען נארישקייטען, וועגען נישטיגע בייזוויליגע רשעות'לעך, וואס ביי א גוטען ווילען און גרעסערען מוח, וואלטען זיי מיט איין שטריך פון דער פעדער שוין לאנג געקענט אריבערגעהן אין דער ספערע פון זכרונות.

מאכט זיך א מעשה מיט א סעקוועסטראטאר, וואס ווייזט ארויס זיין גאנצע תקיפות אויף א בידנעם יודישען קרעמערל ערגיץ אויף דער פראווינץ. טרעט ער אריבער זיין מאכט ביים אויספיהרען זיין אמט — ווערט זיך דער פריאגטער, פערהויקטער שטייער־צאהלער גצהן לאדען מיט איהם? — איז דא אן אנדער עצה: מען געהט צום פארשטעהער פון פראיין, ער זאל געהן, ער זאל זעהן, ער זאל טון, ער זאל פועל'ן. ס'איז פשוט א גרויל, ווי ווייניג צוטרוי מען האט צו דעם גלייכען, פשוט'ן וועג, וועלכער דארף דאך זיין אפען פאר יעדען בירגער — צום געריכט, וואס איז דאך בערופען צו בעשיצען אויך געגען דער אומגעזעצליכקייט פון די שומרים פון געזעץ.

לעבען מיר, סוף כל־סוף, אין א רעכטליכער מלוכה צי נישט?

צי קענען מיר זאגען ווי יענער מילנער צו פרידריך דעם גרויסען: „ס'איז נאך דא א געריכט אין בערלין"?

און ס'דארף שוין די קארופציע גום אריינקריכען אין די ביינער פון מלוכה־ארגאניזם, אז מען זאל זיך ענדליך ארומזעהן, אז אייגענטליך הויבט זיך די גאנצע גרענעץ אן פון דעם צעטיילען די בירגער אויף צוויי קאטעגאריעס, אז וואס עס הויבט זיך אן מיט שיקאנע געגען יודען, ענדיגט זיך מיט אפערע צום שאדען פון דער מלוכה־קאסע.

זיצט אין דעפארטאמענט פאר פאך־שולען א דעפארטאמענטס־דירעקטאר וואס מאכט זיך פון נגישה א סיסטעם, וואס לאזט מעטאדיש נישט דורך קיין קאנצעסיע פאר יודישע שולען, און טו־מאך עפעס מיט איהם, דער מיניסטער אליין דארף ביי איהם זיך בעטען רחמים פאר יעדער קאנצעסיע.

אזוי זעהן מיר אויס מיט אונזער יודישער גלייכבערעכטיגונג ביים דירעקטאר, ביים רעפערענט, ביים קאנצעלאריסט, ביי דער שרייב־מאשיניסטקע, ביים וואזשני.

און ווי גרויס, ווייט און אומזיניג זייער שליטה פערשפרייט זיך איבער דעם יודישען אונטערטאן זייערען, אזוי גרויס איז אויך די צאהל פערשידענע עניים און עינוים, פאר וועלכע ס'איז קיין נאמען נישטא.

און פונקט ווי פאר מאי, קלאפען מיר אין די טירען פון רעכט און מאנען ביי די מאראלישע סענאטארען שוין נישט מאראלישקייט, נאר פשוט'ע געזעצליכקייט.

ווי זאל מען עס אנרופען?

ש. פר.

„גלאס פראוודי" איז ווייטער מעביר די סדרה.

הייכע בעאמטע פון אויספארשונגס־אמט העלפען אנטלויפען באנקראטירטע סוחרים. — הייער איז בערלין חערין איבערגעשריבען אויפ'ן נאמען פון זייערע חברים. — א ביסעל סטאטיסטיק. — קאמיסאר פון אויספארשונגס־אמט — געוועזענער צארישער פראקאטאר — אויך אין לעמבערגער אויספארשונגס־פאליציי מאכט מען שותפות מיט די גנבים.

די רעדאקציע פון „גל. פראוודי" בעקומט דערמוטיגונגס־בריף. מ'שרייבט איהר, אז ווען די בעשולדיגטע וועלען זיך נעמען אין טורמע, וועלען זיך מעלדען הינדערטער געליטענע, וועלכע האבען נאך דערוויילע מורא; און די צייטונג פאדערט טאקי, אז קודם כל זאלען די אלע געגען וועמען זי האט אויפגעהויבען אזעלכע שווערע בעשולדיגונגען ארעסטירט ווערען, אדער אז מ'זאל ארעסטירען דער מחבר פון די רעוועלאציעס פאר בלבולים.

ביגו ילביני דערצעהלט ווייטער די צייטונג:

פאראיאהרען איז פון ווארשא אנטלאפען דער סוחר פרידבערג, וואס האט אנגענומען סחורות אויף מעהר ווי 100.000 דאלאר און האט זיי פערקויפט, ווען מ'האט זיך געווענדעט צום אויספארשונגס־אמט, אז מ'זאל פרידבערג'ן ארעסטירען, האט דער אינספעקטאר זאנענבערג גענטפערט, אז ס'איז א ציווילער ענין און ער קען זיך נישט מישען.

אין א פאר טאג שפעטער, האט באכראך מיט'ן וויסען פון זיין מאכט אפגעפיהרט פרידבערג'ן דורך בערלין קיין האמבורג און אריינגעזעצט איהם אין א שיף, וואס געהט קיין ניו־יארק.

פאראיאהרען האט זיך אבאנק־דירעקטאר געווענדעט אין אויספארשונגס־אמט וועגען א געוויסען לעוויצקי, וועלכער האט דורך א שווינדעל אויסגענארט 12 000 דאלאר און איז אנטלאפען קיין רומעניען.

באכראך האט פערלאנגט 1000 דאלאר „אויף הוצאות". מ'איז דורכגעקומען אויף 500, און ר'האט זיי בעקומען.

אין בוקארעשט האט ער זיך געטראפען מיט לעוויצקי'ן, האט איהם געהאלפען אריבערפאהרען קיין וויען און איז געקומען צוריק.

דא האט ער ערקלערט דעם דירעקטאר, אז לעוויצקי איז ארעסטירט און אויף א דיפלאמאטישען וועג וועט ער ארויסגעשיקט ווערען קיין פוילען.

ביז היינט האט מען איהם נאך נישט „צוגעשיקט".

און איצט פרעגט די צייטונג, פארוואס האט דער בעקאנטער אפעריסט אדאלף שוויצא איבערגעשריבען זיין הויז (ס'ווערט דערביי אנגעגעבען די גאס און נומער פון הויז) אין בערלין אויף קורנאטאווסקי'ס נאמען. פארוואס האט דערזעלבער שוויצא איבערגעשריבען א הויז אויפ'ן נאמען פון מאריא קורנאטאווסקא? און דאס דריטע הויז, זאנענבערג'ס איז איבערגעשריבען געווארען אויפ'ן נאמען פון זאנענבערג'ס פרוי.

די צייטונג ברענגט ווייטער אביסעל סטאטיסטיק: פאר 3 חדשים צייט זענען נישט ענדעקט געווארען 1890 גנבות. ענדעקט—242 אין פערלויף פון 4 חדשים אין 1919—1920 זענען פארגעקומען 37 באנדיטען־אנפאלען און קיין איינער איז נישט ענדעקט געווארען.

אין א געשפרעך מיט א יודישען זשורנאליסט האט קורנאטאווסקי געלייקענט, אז ער זאל אמאל האבען געדינט אין דער רוסישער אכראנע.

די צייטונג דערצעהלט: אין 1906 יאהר האט די רוסישע מאכט געפאדערט פון אלע בעאמטע אין דער ק ימיגאל־פאליציי רעקלאראציעס, אז זיי וועלען אויך אויספיהרען פאליטישע ארבייט. איינציגע האבען זיך אפגעזאגט פון אונטערשרייבען אזעלכע דעקלאראציעס און זענען בעזייטיגט געווארען. קורנאטאווסקי, דאבעצקי, שאבראנסקי, פאדגארסקי, זשעמבראטסקי א. אנד. איצטיגע בעאמטע האבען אזעלכע דעקלאראציעס אונטערגעשריבען.

דאבעצקי האט געהערט אין 1907 צו נ. פ. ר. מיט'ן וויסען פון דער אכראנע. ער האט ארגאניזירט א קורס פון שיסער פאר די פארטיי־מיטגלידער און ווען מ'האט זיי פערטיילט געוועהר, זענען זיי אלע ארעסטירט געווארען און פערשיקט קיין סיביר. דער פראוואקאטאר דאביעצקי איז געבליבען ווייטער „ארבייטען".

די נעמען און די ערקלערונגען פון א טייל פערשיקטע זענען איצט איבערגעגעבען געווארען דעם פראקוראר.

דער שוין בעקאנטער קארמאזין האט פון א געוויסען X געפאדערט געלד פאר שווייגען. ווען יענער האט ערקלערט קאראמאזינען, אז ער וועט דעם גאנצען ענין איבערגעבען קאראמאזינס העכערער מאכט, האט קאראמאזין אויסגעשאסען און פערוואונדעט X'ען אין קאפ. דאס רוסישע געריכט האט איהם פער'משפט אויף 2 און א האלב יאהר תפיסה. איצט איז ער א העכערער בעאמטער אין אויספארשונגס־אמט ביי קורנאטאווסקי'ן.

גאכ'ן איינברוך אין לאנדוי'ס באנק האבען די גנבים אויסגעזאגט, וואו ס'געפינען זיך די גע'גנב'עטע זאכען. שאבראנסקי. באכראך און משעפינסקי (א געוועזענער אונטער־קאמיסאר און איצט א פשאדאווניק פון אויספארשונגס־אמט און מיטאיגהאבער פון א הייזעל אויף שטשיגלא, 1) האבען אויסגעגראבען די זאכען, א נישטיגען טייל אבגעגעבען און דעם רעשט צוגענומען פאר זיך.

ווען א בעאמטער ק. האט וועגען דעם אין א ראפארט מיטגעטיילט זיין העכערער מאכט, איז ער רעדוציט געווארען פון זיין שטעל. דער ראפארט איז ערגיץ „פערלוירען" געווארען.

* *
*

לעמבערג. אין היגען אויספארשונגס־אמט האט פאסירט פאלגענדע געשיכטע. א געוויסער הוטער, א פאטאגראף פון טארנאפאל, האט געמאלדען אין אויספארשונגס־אמט, אז בעת ער האט געקויפט א זייגערל און געצאהלט פאר איהם בעצאהלען האט מען ביי איהם ארויסגעכאפט א קאנווערט מיט 1200 זל. און ענטלאפען. אין אויספארשונגס־אמט האט מען איהם געוויזען דעם אלבום פון די פערברעכער. ער האט אבער צווישען זיי נישט געפונען די פערברעכער, ווייל מ'האט איהם נישט געוויזען דעם פולען אלבום. צופעליג דורכ'ן פאליציי־פאטאגראף, ביי זיינעם א בעקאנטען, האט ער דערקענט די פאטאגראפיע פונ'ם שווינדלער איזאאק זאפראן און וועגען דעם געמאלדען אין אויספארשונגס־אמט דאן האט מען איהם געזאלט איבערצייגען, אז זאפראן דינט אין מיליטער אין בושעשאן.

אין א פאר שעה שפעטער איז צו הוטערן געקומען א געוויסער מאזענערג, א פאליציי־קאנפידענט מיט נאך צוויי יודען און האבען איהם פארגעשלאגען 900 זלאטעס בתנאי, אז ער זאל צוריקציהען זיין מעלדונג אין דער אויספארשונגס־פאליציי.

הוטער איז מסכים געווען, נאר נאכ'ן דערהאלטען די 900 זלאטעס האט ער וועגען אלעם מיטגעטיילט דער פראקוראטור.

LUNA
היינט און פאלגענדע טעג
פארשטעלונג פאר קינדער און יוגענד
„דער שמשון הגבור פון צירק"
אין דער הויפט ראלע Bonomo
פרייזען פון 30 גראשען אן.

Dr. med. Rózaner
ספעציאל־ארצט פאר העמארוידען און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג מיט קונסטליכער בערג־זאנע.
9 דזיעלנא 9,
1־טער שטאק. טעלעפאן 28-98
צוריקגעקעהרט.
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8.

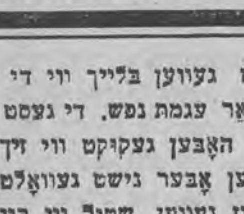

קויפט אויף יום־טוב
נאר ארץ־ישראל־וויין
„כרמל"
„כרמל"־וויין איז געשמאק, ריין, נאטירליך און בעסער פון די טייערסטע אויסלענדישע ווייגען. פאדערט אין אלע וויין־געשעפטען. 745

Dr.
Sołowiejczyk
קינדער ־ קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Andrzeja 4, telefon 29-85. 754

זכרונות וועגען הרב אלי' חיים מייזעל זצ"ל

111) בעארבייט ספעציעל פאר'ן „נ. פאלקסבלאט"

א פערשטעהרטע חתונה.

אין א דארף היגטער לאדז האט געוואוינט אן ארימער שוויינער, מענדעל. ער האט שווער געארבייט אויף פרנסה און זיך רוהיג געלעבט מיט זיין הויזגעזינד. מענדעל האט שוין געהאט א דערוואקסענע טאכטער, מיט וועלכער ער האט געדארפט א שידוך צו טון. ס'פערשטעהט זיך, מענדעלס השגות האבען נישט דערגרייכט אין שטאט אריין, נאר האט געזוכט פאר זיין טאכטער א זיווג אין די שכינות'דיגע דערפער, אדער קליינע שטעטלעך.

לאנג ארומגעזוכט און צום סוף געפונען. מענדעל האט א שידוך געטון מיט זיין טאכטער פאר א יונגערמאן, א הענדלער פון בהמות אין גראבאוו. מענדעל האט געמאכט א פיינע תנאים און די חתונה איז אפגעשמועסט געווארען אויף עטליכע חדשים. מענדעל האט אנגעווענדעט אלע מעגליכקייטען, געמאכט דער טאכטער אן אויסשטייער און זיך געגרייט צו מאכען א חתונה־מאהלצייט פאר זיין טאכטער, אז ער זאל נישט פערשעהמט בלייבען ביי די געסט.

דער טערמין פון דער חתונה האט זיך דערנעהנטערט, מענדעלס וואוינונג האט מען גערייניגט און געציירט, מ'האט געבאקען און געקאכט, בעשטעלט כלי־זמרים פון א דערבייאיג שטעטיל, אפילו א ברחן בעשטעלט.

געקומען דער טאג פון דער חתונה, עס האבען זיך אנגעהויבען צונויפצופאהרען די געסט. מענדעלס באהעגטע און ווייטע קרובים. די קרובים פון נעכע'ן, מענדעלס ווייב. ס'איז געקומען דער פריץ, פון וואגען מענדעל האט גענומען מילך. געקומען דער וואיט און דער נאטשאלניק, בכלל די גאנצע „מאכט" פון שטעטיל. עס זענען אויך געקומען דעם חתנ'ס קרובים. מ'האט אנגעטון די כלה, אויפגעשפילט און זי אוועקגעפיהרט אין דעם ארט, וואו ס'האט געזאלט פארקומען די חתונה, אלע האבען געווארט אויפ'ן חתן מיט זיין מוטער. קיין פאטער האט שוין דער חתן נישט געהאט.

ס'איז שוין נאכמיטאג און דער חתן איז נאך אלץ נישטא. ס'פערשטעהט זיך, אז מ'האט זיך נאך נישט גערעכענט מיט קיין שום שלעכטס און דערווייל זיך משמח געווען, די כלי־זמרים האבען געשפילט, די מיידלעך, חבר'טעס פון דער כלה, האבען געטאנצט, און די מחותנים האבען מכבד געווען די געסט. ס'איז אבער פערביי געגאנגען א שעה נאך א שעה און דער חתן קומט נישט און קיין ידיעה איז פון איהם אויך נישטא. די מחותנים האבען זיך שוין אנגעהויבען בעאונרוהיגען, געמיינט עפיס אן אומגליק געטראפען און זיך נישט געקענט פערטייטשען די סבה. ס'איז געווארען שפעט אין אוונט און דער חתן איז נישטא. איינער פון די געסט איז שנעל געפאהרען אין שטעדטעל אהין דעפעשירען. דער כלה'ס פאטער איז ארומגעגאנגען א צומישטער און מיט א געמאכטען שמייכעל אויף די ליפען האט ער געפרובט צו פערהאלטען די געסט. די כלה אליין איז געווען בלייך ווי די וואנד און שיער נישט משוגע געווארען פאר עגמת נפש. די געסט איז די לאגע געווארען זעהר פיינליך און האבען געקוקט ווי זיך א ויסצובעקומען פון דער חתונה. זיי האבען אבער נישט געוואלט פערשעהמען די כלה און געבליבען. ס'איז געווען שטיל ווי ביי א אבל אין שטוב, נאר די כלי־זמר האבען געמאכט מיט די שמיטשקעס אהין און צוריק ווי אויף אפקומעניש.

ס'איז שוין געווארען 12 אין דער נאכט. מ'הערט נישט און מ'זעהט נישט. די לאגע האט אזוי לאנג נישט געקענט דויערן. דער עולם האט זיך אנגעהויבען פונאנדערצוגעהן. די כלה האט אין א היסטערישען געוויין אויסגעטון דעם שלייער. די נעהנטערע קרובים האבען זיך געוויסט די אויגען צוזאמען מיט דער מחותנת.

די ליכט אין דעם גרויסען הענגעל־לייכטער זענען אויסגעגאנגען, די כלי־זמרים האבען איינגעפאקט זייערע אינסטרומענטען און זענען אוועק.

אלע האבען זיך גערעכענט דערמיט, דאס ס'איז געשעהען א גרויס אומגליק. קיינעם איז עפיס אנדערש נישט איינגעפאלען. דאס איז געווען אין א דינסטאג. אבער ווען דאנערשטאג אין דערפריה האט זיך פלוצלינג בעוויזען א פוהר, אויף וועלכער ס'איז געזעסען דער חתן מיט זיין מוטער, געזונטע און פרישע איז די חרפה געווען זעהר גרויס.

(פארטזעצונג קומט).

דער נייער לאַנדרו.

סענסאַציאָנעלע געשיכטע, וואָס מיט איהר קאָכט זיך 3 וואָכען גאַנץ פּאַריז.

פרייטאָג דעם 13-טען אַווגוסט אין אָוונד אין שטעטעל קליי סואי, הונדערט קילאָמעטער פון פּאַריז, אַריינגעפאָרען אַ פראַכטפולער געדעקטער אויטאָמאָביל און האָט זיך אָפּגעשטעלט פאַר איינעם פון די דאָרטיגע רעסטאָראַנען. פון אויטאָמאָביל זענען אַרויסגעגאַנגען אַ מאַן פון אַ יאָהר עטליכע און פערציג און אַ זעהר עלעגאַנטע דאַמע פון עטליכע און צוואַנציג יאָהר. זי האָט געהאַט אַ פּאָר מערקווירדיגע אויגען, וועלכע מען טרעפט זעלטען: גרינע אויגען מיט אַ אויסטערגעוועהנליכען גלאַנץ, וואָס פערכשופט.

דאָס פּאָרל האָט אָפּגעגעסען, זיך צוריק אַריינגעזעצט אין אויטאָמאָביל און איז אָפּגעפאָרען אין דער ריכטונג פון פּאַריז.

אַנ'ערך 10 מינוט שפּעטער האָבען צוויי פּאָליציאַנטען דערזעהן אַ גרויס פייער אין פעלד. די פּאָליציאַנטען האָבען גענומען לעשען די שריפה און פּלוצלונג האָבען זיי זיך אָנגעשטויסען אויף אַ טויטען מענשליכען קערפּער. דאָס איז געווען דער קערפּער פון אַ יונגער עלעגאַנטער פרוי. לוים צייכענס איז די פרוי דערוואָרגען געוואָרן. די טויטע דאַמע איז גישט קיין אַנדערע ווי די יונגע, לעבענסלוסטיגע דאַמע מיט די גרינע אויגען.

נאָך צוויי טעג זוכען איז געפונען געוואָרען דער אויטאָמאָביל און אין איהם אַ פערגעסענער פּאָרטפעל, וואו עס זענען געלעגען צוויי פאָטאָגראַפיעס פון אַ העַר און אַ יונגער דאַמע. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער מאַן איז אַ בעקאַנטער פּאַריזער מיליאָנער מיט'ן נאָמען גיאָ. די פרוי איז געווען זיין מעטרעסע, מיט וועלכער ער איז געווען בעפריינדעט שוין אַ פּאָר יאָהר.

דאָס מיידעל, מאַריאַ בוילאַנגע איז געווען אָנגעשטעלט אַלס טעלעפאָניסטקע. ער אַליין, גיאָ, איז אַנ'אַלמן. ער האָט שוין געהאַט צוויי ווייבער און — אַ מערקווירדיגע זאַך — ביידע ווייבער זענען פּלוצלונג געשטאָרבען. פון דער ערשטער פרוי איז איהם געבליבען אַ טאָכטער פון 17 יאָהר.

וועגען די מאָטיוען פון דעם דאָזיגען מאָרד געהען אַרום די פערשידענסטע השערות. איינע זאָגען, אַז גיאָ האָט געזאָלט בקרוב חתונה האָבען מיט זעהר אַ רייכע פרוי, אָבער זיין מעטרעסע איז איהם געשטאַנען אין וועג, פאָדערנדיג ער זאָל מיט איהר חתונה האָבען, דעריבער האָט גיאָ זי „בעזייטיגט".

אַנדערע זאָגען, אַז דאָס מיידעל איז געווען פאַר איהם נישט נאָר אַ מעטרעסע, נאָר אויך אַ מיטהעלפערין אין זיינע בערזע-ספּעקולאַציעס. אַלס טעלעפאָניסטקע, פלעגט זי הערען דורך דעם טעלעפאָן אַלערליי סודות וועגען וואַלוטע-ענינים און פלעגט זיי באַלד מעלדען גיאָן, וועלכער פלעגט אויסנוצען די ידיעות כדי צו ספּעקולירען געגען פראַנצויזישען פראַנק. דאָס מיידעל האָט געזאָלט וויסען אַ סך סודות וועגען גיאָס פערברעכערישער ספּעקולאַציע און האָט געזאָלט איהם דראָען מיט מסרן דער פּאָליציי, אויב ער וועט מיט איהר נישט חתונה האָבען, און דערפאַר זאָל גיאָ זי האָבען אומשעדלעך געמאַכט.

נאָכ'ן אויספיהרען דעם מאָרד איז גיאָ פערשוואונדען. איבער אַ וואָך צייט האָט די פּאָליציי איהם אַרומגעזוכט, אָבער אָהן ערפאָלג.

זיין פאָטער, דער אַלטער גיאָ, וועלכער איז אַ מעער אין דעם שטעטעל לויאַן, האָט בעקומען פון זיין זוהן אַ בריף מיט אַ ראַנדע-וואו אויף פיער בעלפאָר, אויף פּלאַס דאנפער-ראשרא. דער אַלטער האָט וועגען דעם גלייך געמאָלדען דער פּאָליציי. דאַן איז דער פאָטער פון מערדער געגאַנגען צום אָרט פון ראַנדע-וואו. נאָך איהם זענען נאָכגעגאַנגען צוויי פּאָליציי-אינספּעקטאָרען. דער פאָטער האָט געהאַט מיט זיין זוהן אַ לענגערען שמועס, אין וועלכען ער האָט איהם געראָטען פריינויליג זיך אונטערגעבען.

גאַסטאָן גיאָ האָט געפאָלגט זיין פאָטער און ווען די פּאָליציי-אַגענטען זענען אָנגעקומען האָט ער זיך זיי פריינויליג אונטערגעגעבען. מ'האָט איהם אָפּגעפיהרט אין תפיסה.

די גאַנצע צייט האָט גיאָ געלייקענט ער זאָל האָבען אָנטיילגענומען אין מאָרד. ער האָט אַפילו געוויינט פערזיכערענדיג, אַז ער איז אומשולדיג.

נאָכמיטאָג אָבער, ווען מ'האָט איהם גענומען אויף אַ נייעם פערהער, האָט ער אויסגעבראָכען אין אַ געוויין און געזאָגט:

„כ'האָב זי געהרג'עט"!..

„כ'האָב זיך מיט איהר בעקענט," — האָט דער מערדער דערצעהלט — „אין מאַי 1925 יאָהר כ'בין איהר, ווייסט אויס, געפעלען געוואָרען, זי האָט אָנגעהויבען צו מיר טעלעפאָנירען אַלץ עפטער, ביז מיר זענען אַ זונטאָג געפאָהרען צוזאַמען פערברענגען אין מיין אויטאָ.

„כ'האָב זי אָנגעהויבען טרעפען יעדע צווייטע וואָך, דאַן יעדע וואָך. זי האָט מיר פאָרגעשלאָגען צו וואוינען מיט מיר. כ'האָב דאָס נישט געקאָנט טון צוליב מיין טעכטעריל און מיינע געשעפטען. האָב איך פאַר איהר געדונגען אַ צימער, עטליכע הייזער פון'ם הויז, וואו איך האָב געוואוינט.

„זי האָט פערדינט 600 פראַנק אַ מאָנאַט. כ'פלעג איהר קויפען קליידער, קאַפּעלושען, זאָקען, שיך... אָבער געלד האָט זי נישט ליב געהאַט.

„זי איז געוואָרען שרעקליך אייפערזיכטיג. זי האָט מיר אָנגעהויבען צו פייניגען, וואוהין איך געה און וואָס איך טו. ווען כ'בין אַוועקגעפאָהרען צו מיין משפחה, האָט זי מיר געמאַכט אַ סצענע... איינמאָל זאָגט זי צו מיר: „כדי ליב צו האָבען דיין טאָכטער מאַדלען, אַזוי ווי די האָסט זי ליב, דאַרפסטו געוויס מיט איהר אונטערהאַלטען פערברעכערישע בעציהונגען" און פון טאָג צו טאָג איז זי אַלץ בייזער געוואָרען.

„זי איז לעצטענס געקומען צו מיר און געזאָגט, אַז זי וויל נישט מעהר אַרבייטען. היות דיין טאָכטער אַרבייט נישט, האָט זי צו מיר געזאָגט, וויל אויך נישט אַרבייטען.

„צוליב איהר האָב איך פערלוירען אַ מאַסע געלד. לעצטענס האָב איך געמאַכט אַ פּאָר נישט געלונגענע טראַנזאַקציעס און כ'האָב פערלוירען פיל געלד".

אין טראַגישען פרייטאָג איז זי צו מיר געקומען 4 נאָכמיטאָג און געזאָגט, אַז זי וויל פאָהרען שפּאַצירען. כ'האָב איהר געענטפערט, אַז היות מיין טאָכטער דאַרף אָנקומען אין אָוונד, וויל איך נישט אַרויספאָהרען. זי האָט זיך איינגע'עקשנ'ט. כ'האָב איהר נאָכגעגעבען. מיר זענען אַרויסגעפאָהרען מיט דער דעה צוריקקומען אין אָוונד.

„מיר זענען אָנגעקומען קיין מאָ. מאלו האָט פאַר יעדען פרייז געוואָלט דאָרט עסען, און דוקא אַהוהן. מיר זענען געגאַנגען פון איין רעסטאָראַן אין צווייטען, און ערגעץ נישט איז איהר דער מעניו נישט געפעלען.

לסוף האָבען מיר געפונען אַ פּאַסיגען פאַר איהר רעסטאָראַן. דעם גאַנצען מיטאָג האָט זי מיר געמאַכט פאָרוואורפען און סצענעס, ווייל איך האָב נישט געוואָלט צוזאָגען, אַז מיר וועלען אויפ'ן צווייטען טאָג פאָהרען קיין האַוור.

מיר זענען געפאָהרען שפּאַצירען אין אויטאָ. צווישען אונז איז ענטשטאַנען אַ סכסוך. ביים באַהן הייסט זי מיר פערהאַלטען דאָס אויטאָ. זי געהט אַראָפּ און זאָגט, אַז זי וועט צוריקפאָהרען קיין פּאַריז מיט'ן באַהן. דאַן האָט זי מיר דערלאַנגט אַ פּאַטש.

כ'האָב זי מיט געוואַלד אַריינגעצויגען אין אויטאָ און שנעל אַוועקגעפאָהרען. אויפ'ן וועג האָט זי מיר אָנגעהויבען צו זידלען. כ'האָב זי אָנגעהויבען צו שטיקען, און איידער וואָס-ווען האָב איך דערפיהלט, אַז איהר קערפּער ווערט קאַלט. כ'הייב געכאַפּט איהר פולס... ער האָט מעהר נישט געקלאַפּט... זי איז שוין געווען טויט...

„דאַן האָב איך פערהאַלטען דעם אויטאָ, אַרויסגעשלעפּט אויפ'ן פעלד דעם טויטען קערפּער. אַריינגעלעגט אין אַ סנאָפּ היי און אונטערגעצונדען, אַריין צוריק אין אויטאָ און מיט דער גאַנצער שנעלקייט אַוועקגעפאָהרען קיין פּאַריז.

*

בעת דער אויספאָרשונג איז אויפגעשוואומען אַ גאַנצע רייה סענסאַציאָנעלע פּרטים. די פּאָליציי איז געפאַלען אויף שפּורען פון אַ רייה פערברעכענס, וואָס גיאָ ווערט פערדעכטיג אין אויספיהרען זיי.

צוו. אַנדערען ווערט איהם פאַראַנגעוואָרפען דאָס דערמאָרדען אַ 16-יאָהריג מיידעל. דער דאָזיגער מאָרד איז אויסגעפיהרט אויפ'ן ערנאָטישען באַדען. גיאָ ווערט אויך פערדעכטיג אין אויספיהרען דעם רויב-אָנפאַל אויפ'ן עקספּרעס-צוג פּאַריז-בעלפאָר מיט 13 יאָהר צוריק.

ביי די אַלע „אונטערנעהמונגען" האָט זיך גיאָ בענוצט מיט זיינע אויטאָס. אַ זעלכע אויטאָס האָט ער געהאַט 85.

ס'איז ענטשטאַנען אַ חשד, אַז די ערשטע 2 ווייבער זענען געשטאָרבען מיט אַ נישט נאַטירליכען טויט.

(סוף מאָרגען).

אויפגעקומענע יודישע גבירים,

וועלכע ווערען איבער נאַכט צוריק בעטלער'ס.

(אַ בריוו פון וויען).

דער „וויענער ראָקפעלער", ווי מען רופט דעם גאַליציאַנער יונגענמאַן זיגמונד באָזעל, דעם גרויסען באַנקיר, האָט שוין מיט אַ קורצער צייט צוריק געהאַט פערלוירען כמעט זיין גאַנץ פערמעגען. ער האָט געכאַפּט אַ מיאוסע מפלה אין זיינע שפּעקולאַציעס אויף דער בערזע.

דאָס האָט איהם דאַמאָלסט אַ ווי דער'הרג'עט דער וויענער ראָטשילד. ראָטשילד האָט אויף באָזעל'ן אַ בייז האַרץ און געזוכט די געלעגענהייט זיך מיט איהם אָפּצורעכענען; און אַזאַ געלעגענהייט האָט זיך איהם אונטערגערוקט אונטער די האַנד.

ווילט איהר דאָך אַודאי וויסען, וואָס האָט ראָטשילד צו באָזעל'ן, סאַ הערט-זשע:

באָזעל איז געווען אַנ'אָרים יונגעל. ער איז איבערנאַכט אויפגעריכט געוואָרען און איז געוואָרען צוויי מאָל אַזוי רייך ווי דער וויענער ראָטשילד. האָט ער גענומען קאָנקורירען מיט ראָטשילד'ן און, די הויפּט-זאַך, — ער האָט גענומען פערלאַנגען מעהר כבוד פון ראָטשילד'ן.

האָט, צום ביישפּיל, ראָטשילד געגעבען ערגיץ אַ גרויסע סומע געלד אויף עפּעס אַ וואָלטהעטיגען צוועק און די צייטונגען האָבען וועגען דעם געשריבען, האָט באָזעל געגעבען צוויי מאָל אַזאַ גרויסע סומע; און די צייטונגען האָבען וועגען איהם נאָך מעהר געשריבען. איז, צום ביישפּיל, ראָטשילד צוגעפאָהרען שבת צום טעמפּעל דאַווענען אין זיין פּראַכטפולען אָטאָמאָביל, בעצירט מיט גאָלד און זילבער, איז באָזעל געקומען שבת צו פאָהרען צום טעמפּעל דאַווענען אין צוויי אָטאָמאָבילס און נאָך פּראַכטפולערע, בעצירט מיט מעהר זילבער און גאָלד ווי ראָטשילד'ס אָטאָמאָביל. אין איין אָטאָמאָביל איז געזעסען ער אַליין, באָזעל און אין צווייטען זיין סעקרעטער. האָט ראָטשילד בעת אַנ'עליה מנדר געווען טויזענד דאָלאַר, האָט באָזעל מנדר געווען צוויי טויזענד דאָלאַר.

הכלל, באָזעל האָט מיט ראָטשילד'ען קאָנקורירט, און ער איז איהם דערגאַנגען די יאָהרען.

איז ראָטשילד שטאַרק בייז געוואָרען אויף באָזעל'ן און האָט גענומען טראַכטען פּלענער ווי אַזוי איהם, באָזעל'ן, דעם „אויפגעקומענעם" עושר צו רואינירען. און ער האָט דאָס אויסגעפיהרט.

אַז באָזעל האָט איינמאָל זיך פערפליכטעט צו פערקויפען גרויסע סומען פראַנצויזישע געלט און ער האָט גערעכענט, אַז דאָס געלט וועט פאַלען אין קורס, וועט ער פערדינען ביי דער שפּעקולאַציע אוצרות מיט געלט, האָט ראָטשילד „געשטיצט" דעם פראַנצויזישען פראַנק, וועלכער האָט זיך אַ „הויב" געטון אין קורס און באָזעל האָט ביי דער שפּעקולאַציע פערלוירען מעהר ווי די העלפט פון זיין ריזיגען פערמעגען.

ראָטשילד האָט זיך געקוויקט און געטאַנצט פון נחת פון באָזעל'ס מפּלה. באָזעל האָט געשוואוירען נקמה צו נעהמען פון ראָטשילד'ען, און זיי זענען זיך געוואָר'ן דם-שונאים.

באָזעל, דער גאַליציאַנער יונגערמאַנטשיק, וועלכער איז סך הכל 35 יאָהר אַלט, איז נישט קיין שלים-מזל'ניק. און לעצטענס האָט ער ווידער אַ „מאַך" געטון אַ גרויס פערמעגען און האָט שוין אָפּגעקויפט די גרויסע וויענער יוביאָן-באַנק, פון וועלכער ער איז געוואָרען פּרעזידענט. די דאָזיגע באַנק איז רייכער און גרעסער פון דער וויענער ראָטשילד-באַנק.

* * *

אפילו צום שלים-מזל, זאָגט מען אַ ווערטעל, מוז מען אויך האָבען מזל.

איך זאָג דאָס אַקעגען דעם שיקזאַל פון אונזערע „נייע מיליאָנערען", וועלכע זענען אין די לעצטע יאָהרען רייך געוואָרען און זענען שוין יעצט ווידער בעטלערס. אַזוי, צום ביישפּיל, איז דער בעריהמטער וויענער „ראָקפעלער", ווי מען האָט א הם גערופען, דעם טריעסטער רב'ס זוהן, קאַמילאָ קאַסטיליאַני, געוואָרען איבערנאַכט אַ קבצן. ער האָט פערלוירען אַלע זיינע פערמעגענס; זיינע פּאַלאַצען האָט מען פערקויפט אויף ליציטאַציע און ער איז געבליבען, במחילה, אָהן אַ העמד.

אָבער קאַמילאָ קאַסטיליאַני איז נישט קיין פערשלאָפענער יודעל. זיין שיקזאַל האָט איהם נישט דערשלאָגען. ער האָט זיך נישט לאַנג אָפּגעגעסען דאָס האַרץ און גלייך זיך ווידער אַ נעהם געטון צו געשעפט. און היינט הערט מען שוין, אַז דער „נייער קבצן" קאַמילאָ קאַסטיליאַני הויבט שוין ווידער אָן צו ווערען אַ „ראָקפעלער". ער האָט שוין ווידער געעפענט אַ גרויסע באַנק און שוין ווידער אָפּגעקויפט אַ קעניגליכען פּאַלאַץ.

* * *

אָבער נישט אַלע „נייע רייכע" זענען אַזוינע „מזל'דיגע" ווי קאַמילאָ קאַסטיליאַני און זיגמונד באָזעל. עס זענען דאָ פילע פון די „נייע רייכע", וועלכע זענען טאַקע געגאַנגען צו גרונד און זענען שוין נישט אויפגעשטאַנען קיין תחית-המתים. אַזוי האָט פּאַסירט מיט דעם בעקאַנטען יודישען „ראָקפעלער" פון בודאַפּעסט, עמיל באַכער, אַ זוהן פון אַנ'אונגאַרישען ראש-ישיבה, אַ זעהר געבילדעטער מאַן, וועלכער איז אין די לעצטע יאָהרען רייך געוואָרען.

זעהט איהר, עמיל באַכער איז שוין יאָ געווען אַ שטיקעל שלים-מזל'ניק. ער איז געווען אַ שטיקעל דיכטער. ער האָט געשריבען אונגאַרישע און העברעאישע לידער. ער האָט אויך אָנגעשריבען אַ בוך וועגען דעם בעריהמטען אונגאַרישען פּאָעט פּעטעפי.

עמיל באַכער האָט פערמאָגט די גרעסטע מיהלען פון אונגאַרן. ער האָט אויך געהאַט פילע גיטער און פּאַלאַצען. ער איז געווען דאָס, וואָס מען רופט „מאַגנאַט". עס האָט געטון אַ קראַך, און דער בודאַפּעשטער ראָקפעלער מיט זיין גאַנצען ריזיגען פערמעגען מיט אַלע גיטער, מיט אַלע פּאַלאַצען, מיט אַלע מיהלען און באַנקען, איז געבליבען אַ קבצן.

גאַנץ בודאַפּעסט און וויען האָבען זיך געקאָכט מיט דעם "קראַך", טויזענדער מענשען, וועלכע האָבען געהאַט זייער געלד אין זיינע בענק האָבען בעלאַגערט זיין הויז און איהם געוואָלט לינטשען. ערשט, אַז מען האָט איהם אַרעסטירט, האָט ער געראַטעוועט זיין לעבען.

* * *

נאָך אַ „נייער רייכער" האָט לעצטענס אין וויען געהאַט אַ גרויסע מפּלה. דאָס איז דער בעקאַנטער וויענער שפּעקולאַנט, וועלכען מען האָט געקענט אין גאַנץ אייראָפּא, אַרטור טויב, אַ יונגערמאַן, וועלכער שטאַמט פון אַ קליין שטעטעלע אין גאַליציען.

אַרטור טויב איז אויך פון שפּעקולאַציעס געוואָרען רייך. און ער האָט זיין פערמעגען פערלוירען נישט אין שפּעקולאַציעס. נאָר אין הולאַנקעס.

ער האָט געהוליעט אויף אַזאַ וואַהנזיניגען שטייגער, אַז עס איז אַוש אַ חרפה צו דערצעהלען. ער האָט מיטגעפיהרט מיט זיך אַ גאַנצען „האַרעם" פון די שענסטע אַקטריסעס און טענצערינס, און די „קינסטלערינס" האָבען זיך ממש געבאָדען אין זיין גאָלד. ער האָט זיי אָפּגעשאָטען מיט בריליאַנטען און ער האָט געפיהרט אַזאַ שרעקליך אויסגעלאַסענעם לעבען, און ער האָט אַזוי פיל געבומבעלט, ביז ער האָט אויסגעבראַכט און פערשפּילט זיין גאַנצען פערמעגען.

מען האָט איהם אַרעסטירט און געבראַכט קיין וויען אין אַ צוריסענעם ראָק.

מאַכהוף.

מאַאָק
נישט פערגעסט
פערניכטעט אַלערליי ווערים
PA MIĘTAJ MAOK TĘPI WSZELKIE ROBACTWO
פאַר מענשען און הויזטיערע אינשעדליך.

Dr. Prybulski
וואַלאַדזקאַ 1, טעל. 25-38.
וועגערישע- און האָר- הויט - קראַנקה. מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַלן.
נעמט אָן 9–1, 4–8 אָוו., דאַמען: 4–5

רעמשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי	נאָז-, האַלז, אויערן קר.	10-11 2-3, $6^1/_2$–$7^1/_2$
ד״ר רוזשאַנער	הויט- און געשלעכט-קר.	10–11, 1–2
ד״ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1-2 7-8
ד״ר יוסטמאַן	נערוועז-קראַנקהייטען	12–2
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד״ר פּאַפּיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	$11^1/_2$-1 5-6
ד״ר קאַנטאָר	כירורגיש-קראַנקהייטען	3-4 ז. 1-2
ד״ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	11-1 $5^1/_2$-7
ד״ר סטופּעל	רענטגען	4-6 10-12
ל. פּרוסאַק	צאָהן-ארצט	2–10
ג. ראָזעס	צאָהן-ארצט	4–7

צאָהן-מונדהיילונג, בעלייכטונגען, קראָנען, מאָסטען, א אז. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר מעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, טלעפענליכע אנאַליזען. א קורס פאַר שפּאַטלער.
אָנמעלדונגען נעמען שאַלאַך (שקאַרלאַמון) פון 4—5 נאָכם.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
חוץ אין ד״ר שבת.

א גרויסער אויסוואַהל — פון — שירם און שטעקענס מיט 25 פּראָצ. ביליגער, ווי איבעראַל!
צו בעקומען אין ווערקשטאַט פון ס. פייגענבוים,
19 נאַרוטאָוויטש 19.
בעמערקונג: ס׳ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי רעפּאַראַטורען, ווי אויך איבערציהען. 324
נאָדענקט די אַדרעס: נאַרוטאָוויטש (רזיעלנאַ) 19.

יעדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר
מעבעל
זיצגאַרניטורען, פּאָלצען, ניי מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו.
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19 (רזיעלנאַ)
אין מעבעל-געוועלב, (פּריוואַט-וואוינונג שענקעוויטש 29 ...) איז שטענדיג פאַראַן. געניצטע מעבעל צושטאַנד צו פאַרקויפען. 1374

אכטונג!
היינטיגען ר״ה תרפ״ז וועט דאַווענען אין שניידער-מייסטער-פּעראיין פּיעטרקאָווער 20 דער אַלגעמיין בעוואוסטער און זעהר בעליבטער חזן ה׳
מ. מיטעלבערג
מיט כאָר בעגלייטונג
דאָס פאַרדינען די פּלעצער, הויבט זיך אָן פון ד׳ נערשטאָג ד. 2/9.
פּ׳ נצבים אין לאָקאַל, פון 11 ביז 2 מיטאָג און פון 5 ביז 9 אָוו. די יענוגע וועלכע ווילען געניסען פון די אמת׳ע ימים-נוראים התעוררות זאָלען זיך פאַרזאָרגען בעצייטענס מיט פּלעצער. 517

נוצליך פאַר אייער געזונד
דער בעוואוסטער ערשט-קלאַסיגער
פּענסיאָנאַט עלבינגער
טאָמאַשאָוו מאַזאָוו.
מאַכט דערמיט בעקאַנט, אַז עס ווערען אָנגענומען געסט אויף די קומענדע ימים טובים. ערשט קלאַסיגע קיך מיט רייכע געזונדע בעקעסטיגונג אויך ווערט איינגעאָרדנעט א אייגענער מנין מיט א זעלטענעם בעל תפלה
דער פּענסיאָנאַט איז פון אַלע זייטען אַרומגענומען פון די בעריהמטע טפּאָלער וועלדער איבעראַל עלעקטרישע בעלייכטונג ווי אויך אַלע מאָדערנע בעקוועמליכקייטען, קורץ: בעקוועם און פאַרגעניגעספאָל אין אַלע הינזיכטען
פּרייזען צוגענגליך.
בעמערקונג: דער פּענסיאָנאַט וועט אויך צום ווינטער זיין אָפען אָהן איבעררייס אין ספּעציעלע וואַרמע זוניגע צימערען און עס ווערט בעזונדערס אכט געלעגט אויף דער היימליכקייט אנגענעהמער פאַרוויילונג און צופרידענהייט פון די געסט. 565

בעקאַנטמאַכונג.
די בעוואוסטע וואַרשאָווער פירמע א. נ. J. KRZYPOW האָט ערעפענט -:- אין -:-
לאָדז, 16 בענעדיקטאַ 16
א מעבעל-לאַגער
קויפט און פאַרקויפט אַלערליי מעבעל, דיוואַנעס, ניי מאַשינען, ווי אויך גאַרדעראָבען, אַנטיקען און פּעלצען. כ׳קויף פּיאַנינאָס, און כ׳צאָהל די העכסטע פּרייזען קומט און איבערצייגט אייך 289

עס פאָהרט קיין אמעריקא
אויף א חודש צייט צו האַנדעלס-צוועקען אַ׳אַנגעזעהענער און פאַראַנטוואָרטליכער מענש, וועלכער נעהמט זיך אונטער גלייכצייטיג צו אינטערוועניערען ביי הרובים און בעקאַנטע וועגען ערטיילען באַלדיגע אונטערשטיצונג די פאַרבליבענע אין לאָדזשער פאַמיליעס.
די אַלע, וועלכע האָבען וועמען עס איז אין ניו יאָרק אָדער אין טשיקאַגאָ, קען מען אין זייערע אייגענע אינטערעסען ווענדען זיך צו
M. Hoff, Katowice, Stawowa 11.
מען דאַרף ביילעגען פאַר 16 גראָשען פּאָסט-מאַרקען אויף פּאָרטאָ 270

שייטלען
פון פאַרשידענע קוואַליטעטען האָאָר, פּערש. מאָדעלען נייעסטע אויסאַרבייטונג, רעעלע בעהאַנדלונג. צו בעקומען קאַמיענא 5, 2-טען הויף לעצטען איינגאַנג 2-טע שטאָק ביי בצלאל פאָרזשוצקי.

וכי תמכור ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו!
און דאַרום יאָ זאָלסטו קומען צו לוימען אין ביוראָ פּעטריקאָווער 18, וואו ס ווערט ערלעדיגט אַלערליי ביטעס לויט׳ן אוסטאַוו, קלאָוזעס, ואבעזפּיעשעניעם אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַרחאַלאַניעס. רעקורסען- וועגען קאָנצעסיעס אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו, ביטעס אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראַחיוזיעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. 503
שנעל, רעעל און ביליג!

פּעלץ-וואַרען
אַלער אַרט אין רויהען און פאַרטיגען צושטאַנד צו מעסיגע פּרייזען עמפּפעהלען
B-cia PIETRUSZKA i MELMAN
2 ZIELONA 2, — tel. 42-38
(róg Piotrkowskiej)
אַכטונג! קירזשנער - חערהשטעל אויפ׳ן אָרט. אויספירונגען פון אַלע אַרט פּעלץ-אויסאַרבייטונגען.

Dr. ALTERMAN-GURFEL
אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען.
Piramowicza 10.
נעהמט אָן פון 4-6 נאָכמיטאָג. Tel. 46-96.

Dr. JAKÓB KON
אָרדינאַטאָר פון שטעטישען שפּיטאָל. אַקושער צו-יונגעקעהרט.
שענקעוויטש 18, טעלעפאָן 37-62.
אין די לעטשניצע אויף זאַכאָדניאַ 27 (רוג קאָנסטאַנטינער) פון 5 ביז 6 נאָכט. 293

Dr. med. J. POLAKOW
ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען 198
KONSTANTYNOWSKA 37a Tel. 39 75
נעמט אָן פון 5—6.30 אָוו. אינדערהיים און פון 2-3 אין לעטשניצע אויף גייערס מאַרק פּעטריקאָווער 294.

אין וואַלד פון לידענשאַפטען.
(ראָמאַן). (334

מיט שטילע שריט איז דער גלח ציגעגאַנגען צום בעט. קורט פאָן-רעדוויץ איז אויפגעשטאַנען פון זיין אָרט, און זיך העפליך פאַרנייגט.

— אָרים קינד! — האָט דער פּאַטער לעאָני אַרויסגעשעפּטשעט, צוקומענדיג צו דער אונבעוועגליך-ליגענדער קראַנקער — אַזוי יונג, אַזוי פּרעכטיג, און דאַרף זיך שוין שיידען מיט׳ן לעבען! גאָט׳ס דרכים זענען אָבער אונבעקאַנט, און מיר מוזען זיך אונטערגעבען זיין היילינען ווילען.

אין דעם מאָמענט, האָט דער דאָקטאָר אָפּגערוקט פון לאַמפּעל דאָס בוך, וואָס ער האָט פריהער אַוועקגעשטעלט, כדי דאָס ליכט זאָל נישט בעאונרוהיגען די קראַנקע. דער דאָקטאָר האָט דאָס בוך אָפּגערוקט, כדי צו ווייזען דעם גלח דאָס וואונדערבאַרע מילדע פּנים׳על פון דער גוסס׳ער.

די שיין פון לאָמפּ איז איצט געפאַלען אויף הונדאַ׳ס פּנים.

אין דעם זעלבען מאָמענט האָט דער פּאַטער לעאָני אַ מאָדנעם ציטער געטון, און א מורא׳דיגער געשריי האָט זיך אַרויסגעריסען פון זיין ברוסט; ער האָט אויסגעשטרעקט זיינע הענד און אַ היסטעריש געוויין האָט אויפגעשוידערט זיין גאַנצען קערפּער.

קורט פאָן-רעדוויץ און דער דאָקטאָר האָבען זיך א וואָרף געטון צו איהם; זיי האָט זיך אויסגעוויזען, אַז דער פּאַטער האָט בעקומען עפּיס אַ קאָנוואולסיען-אָנפאַל; זיי האָבען איהם געוואָלט אונטערהאַלטען, נאָר ער האָט זיי אָפּגעשטויסען.

— לאָזט מיך! לאָזט מיך אָפּ!... איצט קאָנט איהר זיך דערוויסען דעם סוד פון מיין לעבען... איצט איז מיר נישט קיין נפקא-מינא: אויף דעם טויטען-בעט פאַרליר איך אַלץ, וואָס עס האָט מיך געהאַלטען ביים לעבען! אַלמעכטיגער גאָט! דו קאָנסט דאָך עס נישט פאַרלאַנגען פון מיר, אַז איך זאָל זי האָבען געפונען, כדי זי ווידער צו פאַרלירען... הונדאַ, הונדאַ! —

צי הערסטו מיך — דאָס בין איך — דאָס רוף איך דיך — איך — דיין פאָטער!..

— איהר פאָטע? — האָט אויסגערופען דער איבערראַשטער דאָקטאָר.

קורט איז געשטאַנען, ווי פון א דונער געטראָפען, און מיט ברייט-געעפענטע אויגען געקוקט אין שטומער פאַרוואונדערונג אויף דעם גלח, וואָס האָט זיך אָנגערופען — דער פאָטער פון זיין געליבטער.

דער אַלטער דאָקטאָר און קורט פאָן-רעדוויץ האָבען זיך איצט געשטעלט די האַרבע פראַגע: ווי האָט עס געקאָנט טרעפען, אַז דער מענש, וואָס טראָגט אַ גלח-מלבוש זאָל האָבען אַ קינד? פונדעסטוועגען האָבען זיי ביידע נישט געהאַט די דרייסטקייט צו ווענדען זיך צום פאַטער לעאָני וועגען אַן אויפקלערונג: זיין צער איז געווען צו טיף און צו דערשיטערנד.

לעאָני האָט פּלוצים אַראָפּגעריסען פון זיך דעם לאַנגען גלח׳שען מלבוש מיט דער סאַמעטענער יאַרמעלקע און אַוועקגעוואָרפען זיי אויף אַ שטוהל.

— אַוועק מיט דער פאַרשטעלעניש! — האָט ער אויסגעשריען, בעת זיין פּנים האָט זיך אינגאַנצען געבאָדען אין טרערען — אַ סוף צום מאַסקאַראַד, אַ סוף צו דער קאָמעדיע! מיר דוכט זיך אויס, אַז די גאַנצע וועלט גרייט זיך צו אַ מורא׳דיגער אומערהערטער קאַטאַסטראָפע, אַז אַ צווייטער מבול וועט פאַרטרינקען די ערד... מיין קינד שטאַרבט אָפּ... הונדאַ שטאַרבט אַוועק... איך האָב זי געפונען, כדי ווידער צו פאַרלירען!...

ער האָט זיך איינגעבויגען צו דער גוסס׳ער.

— הונדאַ, קינד מיינס! — האָט ער געשעפּטשעט — מיין טייער, איינציג קינד, צי הערסטו מיך? צי דערקאָנסטו דעם קול פון דיין פאָטער, צי פיהלסטו די אַנוועזענהייט פון דעם, וואָס האָט אַזוי איניג-טיף ליב דיין קינדעריש איבערגעבען האַרץ? הונדאַ, ווי גליקליך מיר זענען געווען, ווען מיר האָבען געלעבט אין בלומבורג! ס׳אַרא גליקליכע שעה׳ן מיר האָבען דאָרט פאַרבראַכט, ווען איך פלעג, נאָך דער אַרבייט פון עטליכע טעג, קומען הערען דיין ליב קינדעריש פּלאַפּלען, וויגען דיך אויף מיינע קניע, גלעטען דיינע העלע זיידענע לאָקען, נחת האָבען פון דיין שטראַהלענד פּנים׳ל — די פאַרקערפּערונג פון אומשולד און צניעות!

— זי איז איצט אויך אַזאַ! — האָט אויסגערופען קורט פאָן-רעדוויץ, צוקומענדיג צו לעאָני׳ן און אָנכאַפּענדיג איהם פאַר דער האַנד — יאָ, איך שווער אייך, אַז איהר געפינט איצט אייער אומגליקליך קינד אַזוי אונשולדיג, ריין און צניעות׳דיג, ווי פריהער, ווען איהר האָט זי פאַרלאָזט!

— איך האָב זי נישט פאַרלאָזט! — האָט איהם איבערגעשלאָגען דער פאַטער לעאָני מיט אַ פאַרשטיקטען קול — מען האָט מיר אַוועקגערויבט מיין הונדאַ׳ן... אַוועקגעפיהרט זי!.. אָך, ווען איך וואָלט זיך נאָך בעגעגענט מיט יענער, וואָס האָט זי אָפּגעריסען פון מיין האַרץ!

דער פאַטער לעאָני האָט שווער אָפּגעאָטעמט.

— נאָר, ניין! ניין! — האָט ער פאָרטגעזעצט, ווי רעדענדיג צו זיך — איך וויל נישט דערוועקען אין דער איצטיגער מינוט קיין שום בעשולדיגונגען, איך וויל נישט אַרויסברענגען אויפ׳ן מויל קיין שום קללות, איך וועל טיף אין האַרצען פאַרטייען מיין צער;

אַ קורצע ווײַלע איז אין צימער פון דער גוסס׳ער געוואָרען שטיל.

— אָבער ווער-זשע זענט איהר? — האָט אַרויסגעשעפּטשעט רעדוויץ, אין וועלכענס אויגען עס האָבען ווידער אויפגעגלאַנצט טרעהרען — איך האָב אייך ליב, נישט וויסענדיג אַפילו אייער נאָמען! איך האָב אייך ליב, ווייל איהר זענט דער פאָטער פון מיין הונדאַ׳ן!

— יאָ, מיין הער! — האָט קורט מיט אַ געיאָמער אויסגערופען — ווייסט עס, מיין הער, אַז איך האָב ליב אייער טאָכטער, איך האָב דאָס גרעסטע גליק פון ווערען געגענזייטיג דורך איהר געליבט! אָך, ווען די דאָזיגע בלאַסע ליפּען זאָלען בעקומען די מעגליכקייט ווידער צו רעדען! זי וואָלט אייך דאַן אַנפּערטרויט, וואָס זי איז פאַר מיר, און וואָס איך בין פאַר איהר! ווען דער טויט וועט אונז אַוועקנעהמען אונזער טייערע טויבּ, וועט מיין צער און מיינע יסורים נישט זיין קלענער פון אייער צער און וועהטאָג, ווייל אויך איך וועל פאַרלירען דאָס, וואָס איז פאַר מיר געווען אַלץ, אַלץ, אַלץ אין מיין לעבען!

(פאָרטזעצונג קומט)

ייִדען אויף דעם ווייטען מזרח.

שאנכאי.

אין שאנכאי געפינט זיך א פאר מיליאן איינוואוינער, וועלכע בעשטעהען פון כינעזער, רוסען, ענגלענדער, דייטשען אז"וו. די צאהל יודען אין שאנכאי איז אנ'ערך פון 7 8 טויזענד. די גרעסטע צאהל יודען זענען דארט ספרדים (אראפגעקומענע פון ארץ-ישראל, מעסאפאטאמיען, סיריען), וועלכע זענען אין שאנכאי שוין אלט-געזעסענע און האבען ערווארבען גרויסע פערמעגענס. דארטען זענען פאראן אפילו איינציגע גאסען מיט יודישע נעמען נאך די גרויסע יודישע גבירים.

די אשכנזים זענען דא מעהרסטענס פון די אנגעקומענע פון רוסלאנד און ליטא, וועלכע זענען אנגעקומען אין דער מלחמה-צייט און פערנעהמען זיך מיט מסחר.

אין קולטורעלען לעבען זענען די ספרדים און אשכנזים בעזונדער. זיי האבען בעזונדערע סינאגאגען, בעזונדערע שוהלען. די ספרדים האבען אן אייגענעם חכם

מיט עטליכע יאהר צוריק איז אין שאנכאי געווען א רב הכולל — א גרויסער געלערנטער, רבי הירש, נאר ער איז מיט אנדערהאלבען יאהר צוריק אוועקגעפאהרען קיין אפריקא. לעצטענס האבען די שאנכייער יודען אויפגענומען א יונגען רב, א גרויסער למדן, הרב ה"ג ר' מאיר אשכנזי, וועלכער איז פריהער געווען רב אין וולאדיוואסטאק.

עס עקזיסטירט אין שאנכאי א ציוניסטישע ארגאניזאציע און א ציוניסטישער קלוב וועלכע האבען שוין זעהר א סך אויפגעטון פאר ארץ ישראל. איבערהויפט בעשטייערן זיך פיל די ספרדישע יודען, וועלכע זענען גרויסע גבירים. מיט עטליכע יאהר צוריק האט א ספרדישער מיליאנער קאדורי, געוועזענער פרעזידענט פון דער דאטיגער ציוניסטישער ארגאניזאציע, געגעבען א האלבען מיליאן דאלאר פאר ארץ ישראל-שולעס.

די ציוניסטישע ארגאניזאציע גיט דארטען ארויס דעם וועכענטליכען זשורנאל אין ענגליש: „איז-ראעל'ס מעסענדזשער". זיי פערמאגען דארטען אויך א גרויסע און רייכע יודישע ביבליאטעק. און ווי אין די איבעריגע גרויסע יודישע קהלות — א גרויסע העברעאישע שולע.

נישט ווייט פון שאנכאי געפינען זיך נאך איינציגע קליינע יודישע קהלות אין די כינעזישע שטעט: טיאנזין און ציגדאא, וואו די יודען פערנעהמען זיך מעהרסטען מיט דעם פוטערווארג-מסחר, וועלכען זיי פיהרען מיט אמעריקאנער פירמעס. זיי האלטען דארטען אויס שוחטים און העברעאישע לעהרער צו די קינדער.

מאנדזשוריע.

די שטאדט מאנדזשוריע געפינט זיך אין צפון פון דער מאנדזשורישער טעריטאריע ביי דער גרעניץ פון רוסלאנד-סיביר.

נאך דער רוסישער (קערענסקי) רעוואלוציע, ווען הער האנדעל איז דארט געוועזען זעהר שטארק ענטוויקעלט, איז אין מאנדזשוריען געוועזען עטליכע טויזענד יודען, נאר פאר די לעצטע יאהרען האט זיך די יודישע בעפעלקערונג דארט פערקלענערט, צוליב דעם מאטעריעלען קריזיס אויפ'ן ווייטען מזרח.

פיל יודען פון דארטען זענען ארויסגעפאהרען קיין טיף רוסלאנד, אמעריקא און א גרויסער טייל — קיין מאנגאליען, וועלכע געפינט זיך ניט ווייט פון דארטען.— דער הויפט-מסחר פון מאנדזשורער יודען איז פוטערווארג, רינדער און שאף, וואס ווערען געבראכט פון מאנגאליען און צופיהרט איבער'ן געגענד.

אין מאנדזשוריע האבען די יודען א גרויסע סינאגאגע און א גרויסע העברעאישע שולע.

דער פרעזידענט פון דער מאנדזשורער קהלה איז דער בעקאנטער גרויסער כלל-טוער מנחם מאיסעיעוויטש.

פריהער האבען די דארטיגע יודען אויך אויסגעהאלטען א רב, נאר לעצטענס צוליב דעם מאטעריעלען קריזיס, האלטען זיי אויס נאר איין שוחט, אויך זענען דא דארטען א ציוניסטישע ארגאניזאציע מיט א יוגענד-ציוניסטישע ארגאניזאציע „החבר".

צווישען די קלענערע יודישע קהלות אויף דער מזרח-כינעזישער טעריטאריע זענען: כאילאר, ציציקאר, אנדו א.א.וו. וואו יעדערע האלט אויס א שוחט ווי אויך א שולע פאר די יודישע קינדער וואו זיי בעקומען א העברעאישע אונטערריכטונג.

די כינעזער און די יודען.

די בעציהונגען פון די כינעזער צו די יודען איז א לאיאלע. די כינעזער האבען ניט קיין געפיהל פון אנטיסעמיטיזם. זיי אונטערשיידען ניט פון איין רעליגיאן ביז אנ'אנדערער. א יוד הייסט ביי זיי אנ'אייראפעער, און ביי זיי איז ניטא קיין אונטערשיד צווישען א יוד, פראנצויז און אנ'ענגלענדער.

עס איז כדאי צו דערמאנען א פאקט, פון וועלכען מען קען זעהן זייער לאיאליטעט.

אין 1919 אין דער צייט, ווען עס האבען געהערשט אין סיביר און אויפ'ן ווייטען מזרח די אנטי-באלשעוויסטישע באנדעס פון אטאמאן סעמיאנאוו און גענעראל קאלטשאק, האבען סעמיאנאוו'ס אפיצירען גוואלט מאכען א פאגראם אין כארבין, אנהויבענדיג מיט אנ'אנפאל אויף דער שול. נאר די כינעזישע פאליציי האט גלייך ארעסטירט די כוליגאנעס.

נאכהער האט די כינעזישע מאכט לויט דער ביטע פון די דארטיגע יודען, אוועקגעשטעלט גרויסע מיליטערישע אפטיילונגען ביי דער שול און ביי די איבעריגע יודישע אינסטיטוציעס, און די יודישע קווארטאלען זענען בעוואכט געווארען פון א שטארקער כינעזישער מיליטערישער וואך. דערצו האט דער דעמאלדיגער כינעזישער הערשער איבער יענעם געגענד, גענעראל באא-א-גו-אין, אנגעזאגט מיט שטרענגע דבורים אז ער וועט נישט דולדען קיין שום אונארדנונגען אין זיין טעריטאריע און פון דאן אן זענען די רוסישע באנדעס שטיל געווארען.

לעצטענס איז די כינעזישע מאכט דא אריינגעשלעפט געווארען אין א ביסעל אנטיסעמיטיזם דורך די רוסישע ווייסע (אנטי-באלשעוויסטישע) אפיצירען, וועלכע פערנעהמען גרויסע אמטען אין דער כינעזישער רעגירונג. די ווייסע אפיצירען אנטיסעמיטען רייצען אויף די כינעזישע מאכט אויף די יודען, און זאגען, אז די יודען זענען אלע באלשעוויקעס.

אנגעהויבען אמעליאראציאנס-ארבייט אין חיפה-בעי-נעבים.

ירושלים, (א.י.ק.) ביז 700 יודישע ארבייטער זענען שוין בעשעפטיגט אין דער ארבייט פון טרוקענען די זומפען און לעגען שאסעען אין חיפה-בעי, וועלכע די „חייפה-בעי דעוועלאפמענט קאמפאני", מיט דער אמעריקאן זייאן קאמאנוועלטה אין דער שפיץ, האט לעצטענס אונטערגענומען. מען האט דארט שוין אנגעפאנגען צו לעגען א וועג, 4 און א האלב קילאמעטער לאנג, וועלכער וועט פערבונדען חיפה מיט עכו, און וועט לויפען ביז צום ים, ביז 2 קילאמעטער פון דעם הויפט-וועג.

די ארבייט אויף דעם שאסע האט זיך אנגעפאנגען דעם 22-טען ד. מאנאט, און וועט אנהאלטען ביז צו ענדע פונ'ם יאהר. די שיינער פאר דעם שאסע ווערען בעצויגען פון דזשידרא, אין דעם זעלבען חיפה-בעי-נעבים. דער פארא-קוואל וועט אפגעצויגען ווערען דורך קאנאלען און אזוי ארום וועט אויסטרוקענען דער זומפ אין יענער געגענד, וועלכע איז ביז איצט געווען א נעסט פאר מאלאריע.

די ארבייטען ווערען אויסגעפיהרט דורך „סולל בונה". די דאזיגע אמעליאראציאנס-ארבייטען וועלען קאסטען פון 40 ביז 50 טויזענד פונט, צו וועלכע דער קרן-היסוד האט לויט'ן בעשלוס פון דער היגער עקזעקוטיווע בייגעשטייערט 10.000 פונט.

צו די הויז-בעזיצער אין בערלין!

הרוצה לאבד מעותיו—ישכור פועלים ואל ישב עמהם,

דאס איז וועניגס די הייזער-פערוואלטער אין דייטשלאנד, וואס בעל הבתי'ווען מיט פרעמד געלד ווי מיט הפקר, און איבער זייער שולד פערליערען א סך אייגענטימער זייער גאנצען פערמעגען, דאס צו פערהיטען האט זיך געגרינדעט א פעראיין מיט א גרעסערן קאפיטאל און מיט דער הילף פון רוטינירטע יוריסטען

„GARANTIA", Berlin, Potsdamerstr. 118c

דער איינציגער, וועלכער פערוואלטעט רעעל און ערליך און ערטיילט גלייך צייטיגע קליענטען אויף א קליינעם פראצענט קאנטעס אין דער הויך פון דער יעהרליכער הכנסה (איבערשוס) און גאראנטירט ווירקליך א פעסטען הויכען איבערשוס.

„Garantia" קויפט אויך פאר זיך אדער אנדערע פערזאנען צו די העכסטע פרייזען געגען באלדיגע קאסע-אויסצאהלונג.

„Garantia" בארגט אויף לאנג-טערמיניגע היפאטעקען הלוואות צו די בעסטע בעדינגונגען.

„Garantia" ערלעדיגט אויך אלע „שווארץ קויפס" אויפ'ן יורידישען און פערזענליכען וועג.

„Garantia" איז א פעראיין, וואס כשמו כן הוא די בעסטע גאראנטיע פאר די רעעלסטע בעהאנדלונג אין אלע הינזיכטען.

819

ווענדעט אינפארמאציעס און אלע נויטיגע ערקלערונגען, אויך ערלעדיגונגען זיך צו ווענדען:

A. BRZEZINSKI, Łódź, Lipowa 20, Tel. 40-24.

דער יודישער בחור

וואס האט דערגרייכט ביז צו דער העכסטער מדרגה אין פאריז.

שוין א פאר וואכען ווי פון די שפאלטען פון אלע, כמעט, פאריזער צייטונגען, געהט נישט ארונטער דער נאמען אלעקסאנדער אדער סאשא סטאוויסקי. ס'זענען פול מיט איהם אלע בלעטער, און זיי מעגען טאג, די פאריזער בלעטער, שרייבען וועגען איהם וויפיל דאס פאפיר קען פערטראגען, ווייל אזעלכע טאלאנטען ווערען נישט געבוירען אלע טאג.

קומט זיך אזא בחור, א שנעק, אינגאנצען א צוויי-דריי און צוואנציג יאהר אלט, פון א קליין שטעטעל ערגעץ-וואו אין קיעווער גוב., קיין פאריז, וואס די אבות-אבותי זיינע האבען נישט געוואוסט וואו עס ליגט, שפאצירט זיך אדורך א ביסעל איבער די פאריזער בולווארען כאפט א קוק אין א פאריזער טעאטער, א שמעק אין א פיינעם ערשטקלאסיגען רעסטאראן, און „וירא את האור כי טוב" — ער דערפיהלט בחוש, אז פאריז איז א שטעטעל וואו מען קען מאכען א לעבען — בלייבט מען אין פאריז! און אין דער אמת'ן: וואו שטעהט עס געשריבען, אז א מענש מיט א טאלאנט, וואס הייסט סאשא סטאוויסקי, דארף פערשווארצט ווערען זיינע ביסעל יאהרען ערגיץ וואו אין א וואשליקאווע, קיעווער גובערניע, בשעת אויף גאט'ס וועלטעל איז פא האן אזא — פאריז?!

— אי, וואס? כדי אין פאריז צו מאכען א לעבען — מוז מען האבען געלד? נו, טא איז וואס? אויף וואס זענען דא די גרויסע בענק מיט די הונדערטער מיליאנען אקציאן-קאפיטאלען!

און כך הוה: עס דויערט נישט לאנג ווערט טאקי אלעקסאנדער-סאשא-סטאוויסקי א „יוצא ונכנס", אנ'אייגענער מענש אין די דירעקטאר-קאבינעטען פון עטליכע גרויסע פאריזער בענק! איז מילא דאס נאך אפשר אלץ נישט קיין גרויסער חידוש. ווארום האבען דאך טאקע די גרויסע פאריזער בענק בעקוועמע קאבינעטען מיט ברייטע ווייכע פאטעלען, מיט די שמעקעדיגע האוואנא-סיגארען אום אויפצונעמען די „בעסערע קונדשאפט", און פארוואס זאל סאשא סטאוויסקי זשאלעווען א טרחה? אבער סאשא סטאוויסקי איז אזוי לאנג נעגאנגען צו די גרויסע באנק-דירעקטארען — ביז די באנק-דירעקטארען האבען אנגעהויבען צו קומען צו סאשא סטאוויסקי, און אט דאס, זעהט איהר, איז שוין עפעס א גאנץ אנדערע זאך.

בקצור, סאשא סטאוויסקי איז געגאנגען אין דירעקטאר-קאבינעטען און די דירעקטארען צו סאשא סטאוויסקי, ביז ויהי היום — און וואו ויהי איז א צרה — און סאשא סטאוויסקי האט מיט אמאל אויפגעהערט קומען אין די שעהנע באנק-קאבינעטען! — נישט געקומען א טאג, צוויי און דריי — האט מען געכאפט א קוק אין ספר-הזכרונות, אין דעם דיק-בייכיגען הויפט-בוך, און סאשא סטאוויסקי'ס קאנטא — איז געווארען חושך פאר די אויגען. — אין א קורצער צייט האט, לאזט זיך אויס, דער קליינשטעטעלדיגער בחור אנגענומען ביי די בענק נישט מעהר און נישט וועניגער ווי א צען-צוועלף מיליאן פראנק!

און מיט וואס? מיט גארניש, מיט ליידיגע הענד! מיט זיין טאלאנט, לאכט נישט וואס איך רוף דאס „טאלאנט". ווארום איהר דארפט קענען פאריז און וויסען ווי שווער דארט קומט אן צו זעהן זיך מיט א לעבעדיגען פראנק.

דער פראנצויז איז איבערהויפט זעהר שווער אויף געבען אנ'הלואה, בעזונדערס פאר „נאש-בראט" — עמיגראנטען אפילו א מזומן-געשעפט, ווען איהר ווילט מאכען מיט א פראנצויז, וועט ער אייך פריער חוקר ודורש זיין, ווער אייער טאטע איז געווען, פון וואנען קומט איר און ווער קען פאר אייך ערוב זיין. פרובירט, למשל, קומען צו א פראנצויז דינגען ביי איהם א דירה אדער א קראם פאר מזומן-געלד פאראויס, וועט ער אייך באלד א פרעג טון: מאין באת? ווער האט דיך אהער געשיקט, ווער קען פאר דיר גוט זאגען.

און דא קומט זיך אזא בחור פון א קליין שטעטיל פון קיעווער גובערניע און מאכט צו נארן גרויסע פראנצויזישע דירעקטארען פון גרויסע בענק — נעהמט צו ביי זיי מיליאנען ממש מיט גארנישט מיט זיין גלאט צינגעל, מיט זיינע לעבעדיגע אויגען, מיט זיינע פיינע מאניערען, נו, איז עס נישט א טאלאנט?

און געלעבט, זאגט מען, האט סאשא סטאוויסקי כיד המלך! און „א גוטער ברודער", זאגט מען, איז ער געווען, געהאלטען פון פיינעם, אידעאלען פרינציפ „לעבען און לעבען לאסען"! האבען טאקע מענשען, זייגע מקורבים, פון איהם הנאה געהאט. געוואוינט האט ער אין א פראכטפולע ווילע, ארומגעפאהרען אין טייערסטע אויטאמאבילען, געפלויגען אין לופט-שיפען, וואו מען קען נאר פליהען, געהאלטען פון פסוק „לא טוב האדם היות לבדו..." — און די מיליאנען זענען צוקראכען ווי שניי אונטער דער זון.

אין משך פון חדשים האט די פאריזער קרימינאל-פאליציי ארומגעזוכט דעם בחור און האט איהם בשום אופן נישט געקענט געפינען—ביז דא איז זיך מישב א פאליציי-קאמיסאר, וועלכער האט איהם אויך ארומגעזוכט, און וויל כאפען א קוק וואס טוט זיך ביי סאשא סטאוויסקי אויף דער ווילע און האט דערזעהען אזא בילד: פאר דער ווילע איז געשטאנען א פראכטפולער, „שווערער" אויטאמאביל מיט צוגעשנירטע פייגע. לעדערנע קאפערס, מוכן ומזומן אפצופאהרען. אריינקומענדיג אין שטוב, האט דער פאליציי-קאמיסאר נעטראפען א פראכטפולסערווירטען טיש פאר צוועלף פערזאן, וועלכע זענען געקומען זיך זעהען מיט'ן ליבען גאסט און זיך געזעגענען מיט איהם, ווייל ער האט באלד געדארפט אפפאהרען אין דער שווייץ.

סטאוויסקי האט זיך גאנץ רוהיג פערהאלטען, געוויצעלט זיך מיט'ן קאמיסאר, דאס איין שעה שפעטער וואלט ער נישט געהאט דאס פערגעניגען איהם צו בעגריסען - און איז אנשטאט אין דער שווייץ אוועקגעפאהרען אין פאריזער טורמע.

זיין געליבטע, וועלכע איז אויך געווען ביי איהם - האט מען אין טורמע נישט געקענט מיטנעהמען, ווייל זי האט געהאלטען ביי בעגליקען פראנקרייך מיט נאך א בירגער האט מען זי אריינגעגעבען אין א סאנאטאריום, וואו זי האט געבוירען א זוהן למזל...

איצט שטעלט זיך ארויס, אז דער סקאנדאל איז נאך א סך גרעסער, ווי מען האט זיך פארגעשטעלט. שוין זיצענדיג אין טורמע, האט סטאוויסקי דורך זיין אדוואקאט דערלאנגט א פאדערונג, אז מען זאל לייגען אנ'ארעסט אויף דער פאריזער ראדיא-טעלעפאן-סטאציע פון אייפעל-טורם ווייל... דער דירעקטאר פון דער ראדיא-סטאציע האט געבראכען דעם קאנטראקט מיט איהם!

ווי אזוי? עס שטעלט זיך ארויס, אז מיט א צייט צוריק האט דערזעלבער סטאוויסקי אפגעקויפט דאס מאנאפאל רעכט צו פונאנ-ערשיקען רעקלאמען דורך ראדיא פאר טויזענד פראנק טעגליך, אין דער דירעקטאר האט בשעת סטאוויסקי איז געזעסען אין טורמע געבראכען דעם קאנטראקט, אויפנעמענדיג אהן איהם און אהן זיין הסכמה א ראדיא-רעקלאמע.

די ידיעה האט געמאכט א שטארקען רושם אין די רעגירונגס-קרייזען, און דער פארזיצענדער פון דער פארלאמענטאר-גרופע פון דראטלאזען טעלעפאן האט אנגעפרעגט דעם קאלאניאל-מיניסטער, ווי אזוי האט מען אזא וויכטיגען מאנאפאל פון דער ראדיא-סטאציע אויפ'ן אייפעל-טורעם, אפגעגעבען אין די הענט פון אנ'אויסלענדער!

אויף אזא אופן איז דער קליינשטעטלדיגער בחור סאשא סטאווינסקי דערגאנגען ביז צו דער העכסטער מדרגה—ביז צום שפיץ פון אייפעל טורעם, און ס'איז צו האפען, אז די ראדיא סטאציע פון אייפעל-טורעם וועט נאך נישט איין מאל אנזאגען דער וועלט נייעס פון סטאוויסקי, ווייל אזעלכע „טאלאנטען" געהען נישט אונטער נאכ'ן ערשטען שיף-ברוך.

פאריז, נ. מעלניק.

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט
5. סעפטעמבער 1926

5 סעפטעמבער
זונטאג
כו
אלול תרפ"ו

זון-אויפגאנג 4.41
זון-אונטערגאנג 6,32
לענג פון טאג, 14

פערשטארקט דער עקספארט פון לאדזער סחורות.

סוחרים פו רומעניע, רוסלאנד, שווייץ, כינע, דענעמארק און ענגלאנד אין לאדז.

(אג) ווי מיר האבען שוין געמאלדען איז די טעג געקומען קיין לאדז א דעלעגאצ׳ע סוחרים פון דער שווייץ.

איצט דערוויסען מיר זיך, האבען די סוחרים איינגעקויפט גרעסערע פארטיען סחורות ביי די היגע הויפטאוויקעס די טראנזאקציעס זענען אדורכגעפיהרט געווארען פאר 60 פראצענט אויף מזומן, 40 פראצענט אויף 2 - חדשים׳דיגע וועקסלען.

נעכטען איז פון לאדז אויך אפגעפאהרען די דעלעגאציע פון ענגלישע סוחרים, וועלכע האבען געמאכט דא גרעסערע איינקויפען פון וועש-מאטעריאלען און ריפס. די סחורות זאלען שוין די טעג טראנספארטירט ווערען קיין אינדיען.

(אג) נעכטען איז קיין לאדז אנגעקומען א נישט-אפיציעלע דעלעגאציע פון סאוויעטישע סוחרים, וועלכע ווילען זיך בעקענען מיט די פרייזען אויף מאנופאקטור אין אונזער שטאדט.

ס׳איז כדאי צו בעמערקען, אז די דעלעגאציע קומט שוין קיין לאדז צום דריטען מאל און ביז איצט איז צו קיין קאנקרעטע רעזולטאטען מיט די האנדעלס-קרייזען נישט געקומען

די דעלעגאציע פאהרט פון דאנעט קיין ביעלסק, וואו די סוחרים זאלען געבען גרעסערע קרעדיטען.

(אג) קיין לאדז זענען נעכטען געקומען פון יאסי א דעלעגאציע רומענישע סוחרים, כדי איינצוקויפען וואלענע און בוימוואלענע סחורות און ווארימע וועש.

די סוחרים האבען בדעה אדורכצופיהרען גרעסערע טראנזאקציעס מיט די היגע פאבריקאנטען און הורטאוויקעס.

נעכטען איז אויך געקומען פון דענעמארק א דעלעגאציע סוחרים, וועלכע זאלען איינקויפען וואלענע סחורות אין די היגע פאבריקען.

(—) ווי מיר האבען זיינער צייט מיטגעטיילט איז קיין פערסיען ארויסגעפאהרען א פערטרעטער פון טעקסטיל-עקספארטערען-פערבאנד. איצט האט דער פערבאנד בעקומען א גרעסערע בעשטעלונג פון פערסיען אויף בוימוואלענע און וואלענע סחורות אויף עטליכע צעהנדליגע טויזענד דאלאר.

נעכטיגע 50 יעהריגע יובילעאום-פייערונג פון די לאדזער פייערלעשער.

(—) די נעכטיגע פייערונג פון 50-יעהריגען יובילעי פון דער היגע פרייווילינע פייערלעשער איז אדורך זעהר אימפאזאנט.

שוין פרייטאג אין אווענד האבען קיין לאדז אנגעהויבען אנקומען פערשידענע דעלעגאציעס און פארשטעהער פונפייערלעשער פון אלע עקען פוילען.

די אפיציעלע פייערונגען האבען זיך אנגעהויבען נעכטען 8 אין דער פריה. אין לאקאל פון דער ערשטער פייערלעשער-אפטיילונג אויף קאנסטאנטינער - גאס האבען זיך צונויפגעזאמעלט אלע אפטיילונגען פון די היגע פייערלעשער און די א געזעהענסטע געסט פון דער שטאט. נאכדעם ווי קאמענדאנט גראהמאן נעהמט אפ ראפארט פון די בעזונדערע באטאליאנען-אנפיהרער, האלט א גרעסערע רעדע דער פרעזעס פון די לאדזער פייערלעשער ה׳ יאזשעמבאווסקי. אין זיין רעדע מאכט דער פרעזעס א קורצען איבערבליק איבער דער געשיכטע פון די היגע פייערלעשער, ער ווייזט אן אויף די שוועריגקייטען, מיט וועלכע ס׳איז אויסגעקומען צו קעמפען די פייערלעשער ביי זייער אויפשטעהן, די שיקאנעס, וועלכע די פייערלעשער זענען אויסגעשטאנען מצד דער אקופאציע-מאכט.

אין נאמען פון מאגיסטראט האלט א רעדע דער שטאט-פרעזידענט ה׳ ציענארסקי, וועלכער ווייזט אן אויף די העלדענטאטען פון די פייערלעשער. ער פערענדיגט זיין רעדע מיט דעם וואונש, דאס ס׳זאל קומען די צייט, אז דער מאגיסטראט זאל קאנען איינגאנצען איבערנעהמען די פרייוויליגע פייערלעשער און געבען זיי די נויטיגע סובסידיעס.

נאך די רעדעס איז פארמירט געווארען א צוג, וועלכער איז געגאנגען אין קאשטשאל אויף אגראדאווע ג"ס. פון קאשטשאל האבען אלע אנטיילנעהמער זיך געלאזט צו דעם אלטען קאטוילישען צמענטאזש, וואו א דעלעגאציע האט ארויפגעלעהגט קרענץ אויף די קברים פון די פייערלעשער, וועלכע זענען אומגעקומען בעת דער שרפה אין אנגערשטיינ׳ס פאבריק.

די אינטערעסאנטסטע טייל פון די פייערונגען זענען פארגעקומען 1 אזייגער נאכמיטאג אויפ׳ן גרינעם מארק. אלע אבטיילונגען פון די היגע פייערלעשער האבען זיך אויסגעשטעלט אויפ׳ן פלאץ, אויף א געגעבענעם סיגנאל פון קאמענדאנט גראסמאן זענען די פייערלעשער צוגעטרעטען צו לעשען א „פייער" אין אלע הייזער. וואס רינגלען ארום דעם גרינעם מארק. ס׳געדויערט נישט קיין מינוט, ווי אלע לייטערס נעהען שוין צו ביז ד׳ דעכער, די פייערלעשער לויפען ארויף אויף די דעכער און פון דאנעט ווערען בעשפריצט די הייזער מיט וואסער, א בעזונדערען אינטערעס האט ארויסגערופען די איינארדנונג פון דעם ניי געקויפטען לייטער, וואס האט העכער 30 מעטער די הויך, ער קאן דערגרייכען ביז א צעהן שטאק, דערביי ווערט ער בעוואויגען מיט א מאטאר, וועלכע הויבט איהם אויף מיט א געוואלדיגער שנעליגקייט. דער לייטער איז דא נישט לאנג געקויפט געווארען און ווייען פאר העכער 7000 דאלאר.

מיט שרעק און אינטערעס האט זיך דער עולם צוגעקוקט צו דער אקציע פון ראטעוועו מענשען פון א ברענענד הויז. פון די הייזער אויף פאנסקא 29 און 27 זענען פון 3-טען און 4-טען שטאק אראבגעלאזט געווארען לאנגע ליילעכער, אין וועלכע ס׳זענען אריינגעווארפען געווארען „בעדראהטע" מענשען. אט, דאכט זיך, ווערט דער מענש געהרגעט, נאר ס׳איז נישט דא וואס מורא צוהאבען. דער „ברענענדער" גליטשט זיך אראב אויף דעם ליילעך און אונטען ווערט ער אויפגעכאפט דורך די העלדישע פייערלעשער. ס׳איז דעמאנסטרירט געווארען ספעציעלע לאנגע זעק, וועלכע ציהען זיך פון 4-טען שטאק אן ביז׳ן פארטער. אין אזא זאק זענען אריינגעווארפען געווארען קינדער פון די „ברענענדע" הייזער און זיי זענען אראפגעפאהרען אין די פערמאכטע זעק ביז זיי פאלען אריין אין די הענד פון די פייער-לעשער.

צום סוף פון דעם „פייער" האט ד"ר שיכט געוויזען פערשידענע נייעסטע מכשירים צו ראטעווען פערטשאדעטע מענשען. גאז-מאסקעס, דאס ראטעווען פון ערטרונקענע א. א. וו.

א זייגער האלב דריי, איז דאס „פייער" פערלאשען געווארען און די פייערלעשער זענען געפאהרען אויף א פייערליכען מיטאג, וואס איז ספעציעל פאר זיי פארבערייטעט געווען אין „סיוואלי".

די איבונגען אויפ׳ן גרינעם מארק האט זיך צוגעקוקט א געוואלדיג גרויסער עולם, וועלכער האט מיט ענטוזיאזם אויפגענומען אלע „קונצען" פון די פייערלעשער.

ניין אין אווענד איז דורך די לאדזער גאסען אדורכגעגאנגען א דעפילאדע פון אלע אבטיילונגען פון די פייערלעשער. ביי קלאנגען פון פייערלעשער-ארקעסטער זענען די פייערלעשער צובעקומען ביז נייער׳ס מארק, וואו דער צוג איז אויפגעלעזט געווארען.

היינט קומען פאר די ווייטערדיגע פייערליכקייטען.

שטייערן,
וואס מען דארף צאהלען אין היינטיגען חודש.

(ב) די לאדזער פינאנץ-קאמער איז מודיע, אז אין סעפטעמבער דארף מען צאהלען פאלגענדע שטייערן: אומזאץ-שטייער פאר אויגוסט ביז׳ן 15. סעפטעמבער, א חוץ דעם איז פון 20. סעפט. צאהלבאר די ערשטע קאנטע פאר׳ן צווייטען קווארטאל.

ווייטער דארף אייגעצאהלט ווערען הכנסה-שטייער 7 טאג נעכדעם, ווי ער ווערט אפגעשלאגען פון די שכירות.

אין סעפטעמבער הויבען זיך אן די עקזעקוציעס פונ׳ם פערלעגענעם פערמעגען-שטייער און פון די שטייערן, וועלכע האבען געדארפט איינגעצאהלט ווערען אין אויגוסט.

טיפוס.
זיך פערשטארקט די עפידעמיע

(:) אין די לעצטע פאר טאג האט זיך ביי אונז אין שטאט זעהר פערשטארקט די טיפוס עפידעמיע.

דער עפידעמישער שפיטאל אין ר"י דאגאשטש איז שוין באלד איבערפולט, דער מאגיסטראט אבער קלערט נישט דערווייל וועגען פערגרעסערען די טיפוס-אבטיילונג אין שפיטאל. אויב דער מאגיסטראט זאל נישט בעקומען די נויטיגע קרעדיטען, כדי אנצוהויבען אנ׳ענערגישען קאמף געגען דער עפידעמיע, קאן זי אננעהמען קאטאסטראפאלע פארמען.

ארבייטסלאזיגקייט
פערגרעסערט זיך אויף דער פראווינץ

(ס) אין ראדאמער און פיעטריקאווער קרייז האט זיך די לאגע אין די לעצטע פאר טאג זעהר פערערגערט. די צאהל ארבייטסלאזע האט זיך פערגרעסערט ביז 1635 פערזאן. די ארבייטס אזינקייט נעהמט ארום אין דער ערשטער רייהע די האלץ-אינדוסטריע. ס׳האט זיך אויך פערגרעסערט די צאהל עמיגראנטען קיין פראנקרייך. די ארבייטסלאזיגקייט האט זיך אויך פערגרעסערט אין דער גלאז און מעטאל - בראנזשע. נאר, ווי מען רעכענט, איז דאס א פאראיבערגעהענדע ערשיינונג.

שאפערס
זאגען, מען דארף לערנען מענשען ווי אזוי צו געהן אין גאס.

(ב) נעכטען איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון שאפערען און אייגענטימער פון טאקסובקעס.

די רעדנער האבען אנגעוויזען אויף די טרויעריגע לאגע פון די שאפערען, וועלכע ווערען פאר יעדען פאל צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט, הגם נישט שטענדיג זענען זיי די שולדיגע. לויט דער מיינונג פון די שאפערס, דארף מען אין לאדז איינפיהרען ספעציעלע לעקציעס און די קינדער דארפען שוין אין שול געלערנט ווערען, ווי אזוי צו געהען אין דער גאס. עס דארפען פעראייניהייטליכט ווערען די פארשריפטען וועגען די גאסען-בעוועגונג און דאס וועט צוהעלפען צו פערמיידען אומגליקס-פאלען.

טאריף-העכערונג פון גאז און עלעקטרי
דארף בעשטעטיגט ווערען פון וואיעוואדע.

(ס) די וואיעוואדזטווע האט ערהאלטען א צירקוליאר וועגען נארמירען די אפצאהלונגען אין אינסטיטוציעס פאר עפענטליכען געברויך. אויפ׳ן סמך פון דעם צירקוליאר וועט דער מאגיסטראט מוזען אלע אבצאהלונגען איבערשיקען צו בעשטעטיגען צום וואיעוואדע. אלע ענדערונגען און הוספות פון גאז און עלעקטריע טאריף וועלען מוזען גצהעריג מאטיווירט ווערען

די שולען און חדרים
מוזען זיין געשלאסען ביז׳ן 15. סעפטעמבער.

(ב) נעכטען זענען אין אונזער שטאט פערשפרייט געווארען קלאנגען, אז דער אנהויב פון נייעם שול-יאהר זאל ווידער אפגעלעגט ווערען.

וועגען דער פראגע דערוויסען מיר זיך פון מאסגעבענדע קוועלען, אז אלע קלאנגען זענען פאלש און דאס נייע שול-יאהר וועט זיך אנהויבען, ווי ס׳איז פאראויסגעזעהען, דעם 16. סעפטעמבער.

אלע שולען, חדרים א. א. וו. האבען נעכטען בעקומען צוגעשיקט א צירקולאר פון שול-אינספעקטאר, וועלכער פעראָרדענט אבצולייגען די למודים ביז׳ן 16. סעפטעמבער. פאר דעם טערמין טארען די שולען נישט געעפענט ווערען.

Lecznica „VITA"
פיעטריקא. 45 טעל. 47-44
ס׳ווערן געמאכט
איינשפריצונגען
נעגען שקארלאטין

מענער-היט
די בייסטע פאסאנען און קאליבען, פון פערשידענע קוואליטעטען בעקומט מען נאר ביי
מ. קאפעלושניק
8 קאנסטאנטינער 8
אינ נעם אויך אן היטען צו פאסאנירען און פארבען. 199

די רענאמירטע שולע פאר קינדער פון יוד. אינטעליגענץ.
7-קלאסיגע
שולע
פון
פ. קאצענעלזאן
נאחומאב
נייע גאס 6
צווישען נאוואמיעסקא און וואכאדניא.
עס ווערען אנגענומען אין אלע קלאסען
אין עלטער פון 7 ביז 14 יאהר
שילער און שילערינס.
א ספעציעלער פארבערייטונגס-קלאס פאר ענטוויקעלטע 6-יעהריגע קינדער. א גרויסער פראגראם פון העברעאיש און רעליגיעזע יודישע לימודים. די למודי קודש ווערען געלערנט
אונטער דער הנהלה און השגחה
פון בערוהמטען אלטען למדן
ר׳ בנימין יעקב קאצענעלזאן.
ביי דער שולע עקזיסטירט פאר קינדערלעך פון 3 ביז 6 יאהר
א פרעבעל-שולע / Freblówka
פוילישע און העברעאישע לידער און לייכטע געשפרעכען.
גימנאסטיק מיט מוזיק. רימטישע טענץ. האנד-ארבייט.
אנפאנגס-לעהרע פון לעזען, שרייבען פויליש און עברי (דאווענען).
נאכמיטאג-שולע 50% ביליגער.
נאכמיטאג - פרעבעלשולע. 979
איינשרייבונגען פון ר"ח אלול טעגליך פון 11 ביז 1 און פון 5 ביז 7 אווענד.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
קאנסולטאציע פאר אינערליכע קראנקהייטען. מאגען, לונגען און הארץ-קראנקהייטען בעשטראהלונגען מיט קונסטליכער בערג-זון.
317 נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג.

2 יודישע פרויען טראַגיש-אומגעקומען!

פאַלען אַרײַן אין אַ קלאָזעט און געפינען דאָרט דעם טויט.

(–) פרייטאָג נאָכמיטאָג איז אויף ציגעל-גאַס 56 פאָרגעקומען אַ שרעקליכער פאַרפאַל, וואָס האָט געקאָסט דאָס לעבען פון צוויי פרויען און וואָס האָט אויפגערודערט די גאַנצע שטאָדט. אויפ'ן הויף האָט זיך דערהערט אַ טומעל, אַ געשריי. דעם סטרוזש'ס זוהן האָט זיך געוואָרפען צום קלאָזעט פון וואַנען ס'האָבען זיך געהערט די געשרייען און האָט דאָרט דערזעהען מאָלגענדען בילד: די פאַר לאַגע פינ'ם קלאָזעט האָט זיך איינגעריסען און אַ פרוי, וואָס איז אַריינגעפאַלען אין גרוב האָט זיך אָנגעכאַפּט אין די ברעטער. דעם סטרוזש'ס זוהן איז אויף דער שנעל געקומען צו הילף און זי אַרויסגעשלעפּט אויפ'ן הויף. דאָס איז געווען די פרוי גיטל וויינראַנט. ווען די פרוי איז געקומען צו זיך און שוין אַוועק מיט איהר וועג, האָט זי זיך דערמאָנט, אַז זי האָט דאָרט פערלוירען אַ נאָז-טיכעל.

אויפ'ן הויף האָט זי געטראָפען איהר'ס אַ בעקאַנטע גיטל ראָזענצווייג זי האָט איהר דערצעהלט אי'ה געשעהעניש. אַזוי רעדענדיג זענען זיי צוזאַמען געגאַנגען צום קלאָזעט און גענומען דאָרט זוכען דאָס טיכעלע מיט אַ מאָל האָט זיך אונטער זיי איבערגעריסען די פאָדלאָגע און ביידע פרויען זענען אַריינגעפאַלען אין גרוב.

אויפ'ן געשריי זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען די שכנים פון הויז, אָבער קיינער האָט זיך נישט דעצידירט צוגעהן ראַטעווען, ווייל די גאַנצע פאָדלאָגע איז געווען איינגעריסען.

דער פאָליציי-פּשאָדאָווניק סאָמאָשעווסקי האָט אַרויסגערופען די פייערלעשער, וועלכע זענען באַלד אָנגעקומען און מיט אַ געפאַהר פאַר'ן אייגענעם לעבען אַרויסגעצויגען די ביידע פרויען. זיי זענען אָבער ביידע שוין געווען טויט, פערסמ'ט פון די גאַזען.

אויפ'ן אָרט פון געשעהעניש זענען באַלד אָנגעקומען דער קאָמענדאַנט פון אויספאָרשונגס-אַמט ווייער און קאָמיסאַר וועסאָלאָווסקי. דאָס אָרט פון געשעהעניש איז אָפגעראַניצט געוואָרען און פערזיגעלט געוואָרען.

גיטעל ווייגראַט האָט געוואוינט אין מושב זקנים און פלעגט יעדען פרייטאָג אַרויסגעהן צו בעזוכען איהרע בעקאַנטע. דער צווייטער קרבן גיטעל ראָזענצווייג, אַ שכנה פו'ם צווייטען הויז, וואו דער קלאָזעט איז אויך געווען קאַליע.

ווי מ'דערצעהלט איז דער קלאָזעט אין דעם הויף אויף ציגעל-גאַס 56 שוין קאַליע זייט אַ פּאָר יאָהר. אַ געוויסער אַפּאַטאָווסקי האָט שוין וועגען דעם מיט אַ צייט צוריק מיטגעטיילט דער בויסעקציע ביים מאַגיסטראַט און ביז היינט איז קיין שום קאָמיסיע נישט געקומען נאָכקאָנטראָלירען.

אַ בלוטיגע אנפאַל אויף אַ טורמע-וועכטער.

(–) פרייטאָג האָט אַ טורמע וועכטער פון דער מילשאַ גאַס בעקומען דעם אויפטראַג איבערצופיהרען אַן אַרעסטאַנט אין דער טורמע אויף דער טאַרגאָווע. ביים הויז נומער 48 אויף אַנדזשעיאַ האָט דער פּויזנער סאָלדאַט מיעטשיסלאַוו מאַרקאָווסקי פון פּויזען געפאָדערט, אַז ער זאָל בעפרייען דעם אַרעסטירטען.

ווען דער וועכטער איז אויף דעם נישט איינגעגאַנגען האָט מאַרקאָווסקי זייענדיג אַ ביסעל בגלופין מיט זיין באַגנעט פערוואונדעט דעם טורמע וועכטער. דער וועכטער האָט דאַן צוגערופען אַ דראָזשקע און אָפגעפיהרט דעם אַרעסטאַנט צוריק אין טורמע אויף מילשאַ.

דערוויל איז מיט אַ פּאַטרול אָנגעפאָהרען דער קאָמענדאַנט פון דער רייטער-פּאָליציי ראַזומסקי, און האָט אַרעסטירט מאַרקאָווסקי'ן און איבערגעגעבען איהם צו אַ וואַכמייסטער פון דער זשאַנדאַרמעריע.

אַ בלוטיגע פאַמיליען-דראַמאַ.

(–) עהרנעכטען נאָכמיטאָג איז פּאַביאַניק אויפגערודערט געוואָרען צוליב דער ידיעה וועגען אַ טראַגעדיע, וואָס האָט זיך אָבגעשפּילט אין דער וואוינונג פון די שטאַנדערס אויף וואַרשאָווער-גאַס:

אַ זייגער 4 נאָכמיטאָג, ווען די פרוי שטאַנדער איז געווען אַליין אין דערהיים איז געקומען צו איהר אַ בעקאַנטער אַ געוויסער קלויזען ברוגאַ, צווישען דער פרוי שטאַנדער מיט איהר אַלטען בעקאַנטען איז געקומען צו אַ זעהר שאַרפער סצענע, בעת וועלכער קלויזען האָט זיך געוואָרפען שלאָגען די פרוי. אין זעלבען מאָמענט איז אָנגעקומען פרוי שטאַנדער'ס מאַן. דערזעהענדיג איהם האָט קלויזען אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און מיט צוויי שאָסען אויסגעלייגט דעם מאַן.

דער שווער-פערוואונדעטער שטאַנדער, איז אין אַ פאַטאַלען צושטאַנד אָפּגעפיהרט געוואָרען קיין לאָדז. דער מערדער איז אַרעסטירט געוואָרען.

דאָס יובילעאום-יאָהר פון „קרן קימת לישראל".

(קאָמוניקאַט).

ברכות צו ראש-השנה דורכ'ן „קרן קימת.

דאָס היינטיגע יובילעאום יאָהר פון יוד. נאַציאָנאַל-פאָנד (צוליב זיין 25-יאָהריגען עקזיסטענץ) הויבט זיך אָן מיט אַגרויסע תשרי-אַקציע.

דער רוף פון „קרן-קימת" צו שיקען די ברכות צו ראש השנה דורכ'ן יוד. נאַציאָנאַל-פאָנד, – אַזוי ווי אין די פריהערדיגע יאָהרען – האָט געפונען אויך איצט אַן אָבקלאַנג אין די ברייטע יודישע קרייזען און עס איז צו ערוואַרטען, אַז די ליסטע פון די וואונשען, וואָס וועט פערעפענטליכט ווערען אין די לאָדזער יודישע צייטונגען ערב ראש-השנה, וועט היי-יאָהר איבערשטייגען די פריהערדיגע יאָהרען

טאַשען לוחות פון „קרן-קימת".

דאָס הויפּט-ביוראָ פון קק"ל אין ירושלים האָט אויסגעפערטיגט ספּעציעלע טאַשען-לוחות צום נייען יאָהר אַלס אַ מתנה פאַר די בעזיצער פון די פּושקעס פון קק"ל. די לוחות ווערען אויך אין אונזער שטאָדט פערטיילט בחנם אין אַלע וואוינונגען, וואו עס געפונען זיך פּושקעס פון „קרן-קימת.

וואונש-קאַרטען פון „קרן קימת"

די צענטראַלע פון קק"ל האָט צו ראש השנה אויך אויסגעפערטיגט ספּעציעלע וואונש-קאַרטען, וואָס שטעלען פאָר אַ שעהן בילד מיט אַן אויפשריפט: „הזורעים בדמעה ברנה יקצרו". די קאַרטלעך ווערען פערקויפט צו 10 גר. אַ שטיק און קאָנען געשיקט ווערען דורך דער פּאָסט וואו אַנדערע וואונשקאַרטען.

כדי צו ערמעגליכען די ברייטע קרייזען צו בעקומען די וואונש-קאַרטען זענען איינגעאָרדענט געוואָרען אַ גאַנצע רייהע פערקויפס-שטעלען אין פערשידענע טיילען פון דער שטאָדט. אויסער אין „קרן-קימת" ביוראָ (צעגעלניאַנאַ 4) און די פערשידענע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציעס, קען מען אויך בעקומען די קאַרטלעך אין פאָלגענדע ערטער: מ. גורין (נאָוואָמיעסקאַ 15), ש. פיינער (זגיערסקאַ 28), מלעטשאַרניע „ראַדיאָ" (פּאָלודניאָוואַ 6), א. פייקאָוו (נאָוואָט 2), מ. זאַיעק (זשגאָווסקאַ 18).

אין די דערמאָנטע ערטער, אַזוי ווי אין די אַדמיניסטראַציעס פון די יודישע צייטונגען, ווערען אויך אָנגענומען ברכות צו ראש-השנה, וואָס וועלען געדרוקט ווערען אין דער אַלגעמיינער רובריק ערב ראש-השנה.

שולען

פאַר בעלי-מלאכות.

(ב) אין די היגע פּראָפעסיאָנעלע שולען פאַר צושניט-בילדונג האָבען זיך שוין אָנגעהויבען די איינשרייבונגען, פון שילער וועלכע וועלען דויערען אין משך פון 6, 8 און 8-טען סעפּטעמבער פון 6 ביז 8 אין אָוועגד. די עקזאַמענס וועלען פאָרקומען דעם 13 און 14. סעפּ. און דעם 15-טען האַלב 7 אין אָוועגד וועלען זיך אָנהויבען די למודים. דער לכוד אין די פּראָפעסיאָנעלע שולען איז אַנ'אומזיסטער.

די איינשרייבונגען וועלען פאָרקומען לויט'ן פאָלגענדען אָרדנונג: פאַר מעטאַל-אַרבייטער אין דער שול אויף קילינסקאַ 150, גובערנאַטאָרסקאַ 3 און קאָנסטאַנטינער 72; פאַר לעדער-אַרבייטער: אויף ריבנאַ 15, פּאָנכקאַ 36 און רזשגאָווסקאַ 5; פאַר האָלץ-אַרבייטער: – זאַוואַדזקאַ 42 און זאַמענהאָף 38; פאַר טעקסטיל-אַרבייטער: – שוו. יאַקובאַ 10, פּשעיאַזד 77 און פּעטריקאָווער 249; פאַר עלעקטראָטעכניק-אַרבייטער: – שענקיעוויטשאַ 63; האַנדעלס-אַנגעשטעלטע: – קילינסקאַ 150; פריזיר-אַרבייטער: – וואָלטשאַנסקאַ 117; דרוקער; – אַנדזשעיאַ 7; פאַר מיידלעך און שניידערינס: – גדאַנסקאַ 29 און 90.

אין די שולעס ווערען אָנגענומען שילער אָהן אונטערשיד פון אמונה.

פון פ. ראַיאָנישען שקל-קאָמיטעט אין לאָדז.

(קאָמוניקאַט)

די שקל-פערוואַלטונג אין לאָדז איז מודיע, אַז אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון אקציאָנס-קאָמיטעט אין לאָנדאָן צו פערלענגערען די שקל-אקציע אין פּוילען ביז ז' מרחשון (25 אָקטאָבער) האָט די שקל-צענטראַלע אין פּוילען בעשטימט דעם חודש תשרי ביז ז' חשון אַלס די פערענדיגונג פון דער שקל-אַקציע אין פּוילען, אויך אין אונזער שטאָט וועט פאָרקומען אין די טעג פון תשרי – חשון די פערענדיגונג פון די שקל-אַקציע, די אַלע, וועלכע האָבען נאָך נישט אויסגעקויפט דעם היי-יאָהריגען שקל, וועלען אין משך פון דער לעצטער אַקציע, קאָנען אויסקויפען.

אַלטע

סאַמאָכאָדען

(SAMOCHODY)

פאַר פערזאָנען און לאַסט

קויף און פערקויף

שענקעוויטשאַ 107

ווי אויך פערשידענע טיילען זענען צו בעקומען אויף דער שטעל. 735

זאַל פילהאַרמאָניע נאַרוטאָוויטש 20

גאַסטשפּילען פון די בערימטע אַרטיסטען ליבלינגען פון לאָדזער טעאַטער-פּובליקום

חנה לערנער, שלמה קוטנער
דוד זיידערמאַן, מ. הילסבערג.

היינט, זונטאָג, האַלב 9 אין אָוועגד ווערט געשפּילט צום 2 טען מאָל די אויסגעצייכענטע אָפּערעטע

מאָדערנע דאַמען

קאָמישע אָפּערעטע אין 4 אַקטען.

מאָדערנע דאַמען: איז דער שלאָגער פון וואַרשעווער און ווילנער טעאַטער וועלכע איז געשפּילט געוואָרען איבער 100 מאָל

מאָדערנע דאַמען: צייכענט זיך אויס מיט די גרעסטע שלאָגער נעזאַנגען נומערן.

מוזיק מאַזעס-זיידערמאַן. קאַלאַמבור: כ'האָב צו דיר גאָרנישט-קוטנער. צירל מירל פון גאַליציען לערנער. ספּעציאַליטעט-קוטנער דאָס לאַכען-זיידערמאַן, מיר גראַטולירען-אַנסאַמביל-כאָר. רעזשיסער ש. קוטנער. ס'נעמען אָנטייל דאַמען: שושנה, בעזמאַן, פאָדערמאַן, גרינבערג. מענער: האַמבורגער, גרינבערג, יעדוואָב, פּאָליאַנסקי, אַריעל, ריגדער. נייהויז

מיטן אָנטייל פון כאָר און אָרקעסטער.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

ס'ברייט זיך צום אויפפיהרען „אַ רבי פון אַ שטעטעל".

מיטוואָך איז נישט קיין חנא-טאָג.

מיטוואָך דעם 8. סעפּטעמבער וועט נישט זיין קיין חנא-טאָג און די יעוועלבעס וועלען קענען אָפען זיין ווי אַ געוועהנליכען טאָג.

געשטאָרבען אַן אומבעקאַנטער יוד אין דער „זביאָרניע".

(–) מיט עטליכע וואָכען צוריק האָט מען אין דער שטאָטישער „זביאָרניע" אויף זאַגאַיעקאָווע גאָס געבראַכט אַן עלטערען יוד, אַ מוז-שטומען, דער יוד איז דאָרט קראַנק געוואָרען און דאָנערשטאָג געשטאָרבען, קיינער ווייסט אָבער נישט ווער דער יוד איז, ווייל ער האָט קיין שום דאָקומענטען נישט איבערגעלאָזען, ווער עס ווייסט עפּיס וועגען דעם דאָזיגען יוד דאַרף צושיקען געבען חסד-של-אמת. דער יוד איז פרייטאָג געבראַכט געוואָרען צו קבורה, זיין פּאַטאָג-אָניע געפינט זיך ביי ה' חלפי אין חסד של אמת.

לאָדז איז פערזאָרגט מיט „פערזאָרגער"

געזעלשאַפטליך געלד, אויף וועלכען קיינער קוקט זיך נישט אום.

מיט אַ פּאָר יאָהר פאַר'ן קריג האָט דער לאָדזער דאָבראָטשינאַשטש אָנגעהויבען בויען אַ הויז וואָס האָט געזאָלט בעשטימט זיין פאַר די ווייסטיג קראַנקע. ס'האָט אויסגעבראָכען דער קריג און דער בוי פונ'ם הויז איז איבערגעריסען געוואָרען און איז נישט געוואָרען פערענדיגט. דערווייל איז ער רעקווירירט געוואָרען און איז ביז איצט פערנומען דורך דער מיליטערישער מאַכט. אינטערעסאַנט איז נישט דער דאָבראָטשינאַשטש און נישט די יודישע קהלה האָבען נישט פאַרגענומען קיין שום שריט אויף צו בעפרייען דעם לאָקאַל און צו פערווענדען איהם צו זיין אייגענטליכען צוועק.

די יודישע קהלה אין לאָדז איז בעשעפטיגט מיט מקוה בית עולם און רייסעגישען וועגען לעבעדיגע האָט זי נישט קיין צייט זעהט אויס אַ טרייסט צו טון.

דער דאָבראָטשינאַשטש ווידער איז בעשעפטיגט מיט פערטיילען די פּאַר אַמעריקאַנער דאָלאַר, וואָס פאַלט איהם פון צייט צו צייט אַריין. אַז מ'זאָגט: לאָדז איז פערזאָרגט מיט פערזאָרגער...

באַנדיטען-אנפאַל אויף אַ יודישען סוחר, די באַנדיטען נעכאַפּט.

אויפ'ן וועג פון זגיערזש קיין פּיאָנטעק זענען 2 באַנדיטען בעפאַלען אַ פוהר, אין וועלכער ס'זענען געפאָהרען סטעפאַן קורטשאַק און דער יודישער סוחר אברהם גאָלדבערג מיט זיין פרוי.

די באַנדיטען האָבען ביי זיי צוגערויבט פערשידענע חפצים און דאָס מזומן געלד וואָס זיי האָבען געהאַט. נאָכדעם האָבען די באַנדיטען אַראָפּגענומען די פּאַסאַזשירען, צוגעבונדען זיי צו די ביימער און אַליין פערשוואונדען, אין אַזאַ לאַגע זענען די בערויבטע געבליבען ביז אין דערפריה, ווען מ'האָט זיי צופעליג בעמערקט.

מ'האָט באַלד וועגען דעם מיטגעטיילט דער פּאָליציי. דעם קאָמענדאַנט ווייער איז געלונגען די אַנפאַלער צו אַרעסטירען אין אַ קרייפע. די באַנדיטען הייסען סמערצקי און טשעפּלאַק.

זיי ווערען געשטעלט פאַר אַ שנעל-געריכט.

פרייע טריבונע.

אויפרוף פון לאָדזער ראַבינאַט וועגען שמירת שבת.

די לעצטע צייט האָט זיך דער חילול השבת אין אַלע צווייגען פון האַנדעל און אינדוסטריע זעהר פערשפּרייט. עס טרעפט שוין, אַז אין ריין-יודישע קוואַרטאַלען ערלויבען זיך יודען אַן שבת צו עפענען געשעפטען און מחלל צו זיין את השבת קודש בפרהסיא אוי לאזנים שכך שומעות, אַז די חומת הדת איז שוין אַזוי ווייט געפאַלען, אַז אפילו אויף אַזעלכע עבירות ווי חילול השבת בפרהסיא, וואָס פאַר דעם ווערט מען גערעכענט פאַר אַ כופר בכל התורה כלה און מען קריגט אַ דין משומד ר"ל, איז מען אויך שוין עובר קאַלטבלוטיג; דעריבער עם ד' חזקו ונתחזקה – זאָלען מיר אָנשטרענגען אונזערע אַלע כחות אום צו פערלעשען דאָס פייער, וואָס האָט אונזער חומת הדת אַרומגעכאַפּט, זאָלען מיר איינער דעם אַנדערען מזהיר זיין צו היטען דעם שבת קודש כרת.

זאָלען אַלע גבאי בתי התפלה געדענקען, אַז אַ מחלל את השבת טאָר מען נישט מצרף זיין לשום דבר שבקדושה.

עס טאָר נישט צוגעלאָזט ווערען צו דאַוונען פאַר'ן עמוד. אויך דאַרף מען געדענקען, אַז אַ כהן המחלל את השבת טאָר ע"פ דין נישט צוגעלאָזט ווערען צום דוכנ'ען.

לאָמיר איינער דעם אַנדערען מזהיר זיין אויף די אַלע זאַכען דען פיליכט וועלען מיר אַזוי אַרום מציל זיין נפשות מישראל און בזכות זו וועלען מיר אויסגעלייזט ווערען ובא לציון גואל אמן.

הראַבינאַט.

ביי די האנדעלס-אנגעשטעלטע

(—) לויט'ן מיטטער פון די פארגאנ-גענע יאָהרען איז ביים פעראיין פון די האַנדעלס-אַנגעשטעלטע געעפענט גע-וואָרען שפראך-קורסען פון פויליש, דייטש, פראנצויזיש, ענגליש, ווי אויך קורסען פון בוכהאַלטעריע און סטענאָ-גראַפיע.

איינשרייבען קאָן מען זיך אין סע-קרעטאַריאַט.

Dr. L. LEWITAN

נעהמט אָן אין דערהייטן פון 4 ביז 6 אווענד צו קליניק-פריוועט.

31 נדאנסקא 31.

פון געריכט.

אנדערטהאלבען יאהר טורמע פאר א רויב-אנפאל.

(-) אויפ'ן שאָסע, זגערזש—סטריקאָוו זענען געפאָהרען ביינאַכט 4 סוחרים. פלוצלינג איז פון אַ וועלדעל ביים שאָ-סע אַרויס צוויי באַנדיטען, וועלכע האָבען פעיה לטען די פוהר און בערא-בעוועט די מאָטאָשירען. דעם צווייטען טאָג האָט זיך דער פאָליציי איינגעגע-בען צו פערהאלטען איינעם פון די באַנדיטען, אַ געוויסען יאַקוב אָרלינ-סקי.

נעכטען איז פארגעקומען זיין פראָ-צעס און דער באַנדיט איז פער'משפט געוואָרען צו אַנדערהאַלבען יאָהר טור-מע.

חעש-גנבים.

(או) נעכטען איז אין היגען קרייז-געריכט פאַרגעקומען דער פראָצעס גע-גען עדמונד זשעפקאָווסקי, וואַלערי מאַ-גיצקי און היעראָנים פיעטראָווסקי. זיי זענען בעשולדיגט געוועזן, אַז מיט אַ פאָר חדשים צוריק האָבען זיי אַראָפגע-גנב'עט פון אַ בוידעם אויף וואָדני 30 וועש אויף א סומע פון 1,000 זלאָטעס. דאָס געריכט האָט פער'משפט די גנבים צו 2 יאָהר ביז 6 חדשים טור-מע.

פאר מיסברויכען אין אינוואלידען-פערבאנד.

(—) אין אינוואַלידען-פערבאַנד האָט געאַרבייט אַלס אינקאַסענט טאָמאַש וואיטשאַק. ער האָט געפעלשט אַ רייה פאָזיציעס און זיך צוגעאייגנט 1582 זל. און אַ רעוואָלווער. נעכטען האָט איהם דאָס קרייז-געריכט פער'משפט אויף אַ יאָהר טורמע.

ארעסטירט.

(-) די פאָליציי האָט אַרעסטירט אַ געוויסען יוזעף גרינשפאן, וועלכער האָט אויף רוג פיעפשאָווא און מלינאַר-סקא געקלעפט קאָמוניסטישע אויפרופען.

Dr. med. **H. LUBICZ**

צעגעלניאַנא 43, טעל. 41-32

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און סק-סועל-שוואכע קראַנקהייטען. 939

היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל).

נעמט אן פון 9—11 און פון 5—8 אווענד.

Dr. med.

EYCHNER Jakób

Aleja 1-go Maia 16, Tel. 11-24

אינערליכע- און קינדער-קראַנקהייטען.

נעמט אן פון 6-7, זונטאג פון 3—4

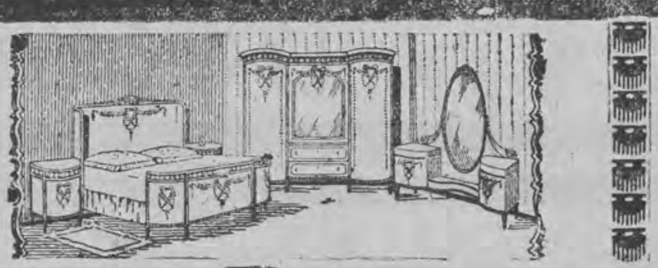

מעבעל

קאָמפלעט-איינריכטונגען, ווי אויך איינצעל קויפען אַלע ביי דער סאָלידער פירמע

MARKOWICZ i NASIELSKI

6 פעטריקאווער 6

אויך פאַכגעניע 10. טעל. 71-49.

קומט און איבערצייגט אייך!

ווייסע פאדלאגעס

קען מען מיט ביליגע קאָסטען אָפּאַרבען אויף מאַכאָן אָדער אויף סאָנדער-אוישעכאָוע בענוצענדיג

JAŚNIEJ SŁOŃCA

אין פערלויף פון איין שעה.

אויף אויפצופרישען פאַסאַדוקעס ווערט רעקאָמענדירט צו בענוצען „Jaśniej słońca"

פרובירט און איהר וועט זיך איבערצייגען.

דער פערקויף קומט פאר איבעראל!

מיר דריקען אויס דעם טיפסטען בייליייד אונזער פערוואַלטונגס-מיטגליד חבר שלום נאטעם צוליב דעם טויט פון זיין ליבע מוטער 759

רבקה

מיר פאָדערן אויף אַלע אונזערע מיטגלידער צו קומען צו דער לויה פינקט-ליך 12 אַ זייגער מיטאָג קילינסקי 18.

די פערוואַלטונג ביי די פויסבאל-דרושינע ביי הצבי.

לשמוע אל הרנה ואל התפלה זאל „נאווא-אנגעלסקי"

פאלודניאווא 10 ווערט גבדאַווענט די 799

ימים נוראים

מיט גוטע חזנים מיט אַ כאָר פערזעהט אייך מיט פלעצער

דאנערשטאג ביינאַכט זענען מיר אַרויסגע-גנב'עט געוואָרען פאלגענדע וועקסלען:

1) א וועקסעל אויף 100 זל. אויסשט. פ. פייווישעוויטש אָרדרע א. אדלער, צאָהלבאַר דעם 12 סעפטעמבער. 2) אַ וועק-סעל אויף 100 זל. אויסשטעלער פייווישעוויטש, צאָהלבאַר דעם 17 אָקטאָבער, אָרדרע ט. איילענצווייג. 3) אַ וועקסעל אויף 60 זל. אויסשטעלער אַ. שוואַרצבערג, אָרדרע אָקאָטשימער ברויערי. 4) א וועקסעל 50 זל. אויסשט. י. לעווקאָוויטש, אָרדרע א. אדלער.

די וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג:

עס ווערט געבעטען די וועקסלען אָפּצושיקען צו א. קושינסקי, לוטאָמירסקא 18 געגען בעלוינונג. 734

חכמים פאר „אמת"!

די ערשטקלאַסיגע פירמע טשארנאבראדא נעמט אָן אַלערליי בעשטעלונגען פון קאָסטיומען און מאַנטלען ווי אויך פוטער-ארבייט. לויט די נייעסטע מאָדעל-צו קאָנקו-רענץ-פרייזען, טשאַרנאָבראָדע ציגעלניאַנא 29. 741

אַ געוועלב

צוזאַמען מיט אַ וואוינונג איז איבערצוגעבען ביי טיטעל גדאנסקא 10. 733

קלעפסירעס

ווערען אין פערלויף פון אַ שעה

אויסגעפערטיגט און אויס געקלעפט אין אַלע גאַסען דרוקעריי פון „נייעס פאָלקסבלאַט" פעטריקאווער 21

כ'קויף און פערקויף

פערשידענע ביכער. כ'געב אויך אַ היים ביכער אויף אויסצולייענען. עס איז אויך צו בעקומען מחזורים, סדורים צו ביליגע פרייזען

ביים צייטונגס-פערקויפער י. וועליאַרוש, אַלטשטאָט 1. קומט און איבערצייגט אייך.

איך בעט ענטשולדיגונג

ביי דער פריינדליכער טאַשמיע פאַר מיין נישט ריכטיגע האַנדלונג געגען א. הר. אלס צייכען פון חרטה שענקע איך 5 זל. פאַר „אכט-שאַגאָוויע" ביי לינת הצדק. שלמה מאַרקעוויטש.

דאס געלד איז אָפּצונעהמען אין רעדאַקציע. 757

8-קל. גימנאזיאל-קורסען

פעטריקאווער 85 (קאָשטשושקי 28)

איינשרייבונגען קומען פאַר טעגליך פון 6-9 אָוונט פון דעם 2-טען ביז צו דעם 8 טען קלאַס איינשליסליך.

די קורסען פאַרבערייטען צו די רעגירונגס-עקזאַמענס לויט'ן פראָגראַם פון הומאַניסטישע גימנאַזיע (מיט לאַטיין) און מיט נאַטורוויסענשאַפטליכע מאַטעמאַטיק (אָהן לאַטיין) א נטער דער לייטונג פון בעוואוסטע לעהרער פאַך קרעפטען.

קורס פון א קלאס 5 חדשים. קורס פון דעם 8-טער קל. 10 חדשים.

אונטעריכט קומט פאר פון 7 אַ זייגער אָוונט.

אַ דאַנק די נידריגע אָבצאָהלונגען און דעם הויכען פעדאַגאָגישען ווערט זענען די קורסען בעוואָרען די גרעסטע און דעם אָרט אינסטיטוציע נישט נאָר אין לאָדז, אָבער אויך אין גאַנצען לאַנד, דערגרייכענדיג אין פערלויף פון 5 יאָהר אַ פרעקווענץ פון 6 500 צוהערער. פאַר יונגע און שול-עלטער זענען די פאַראַמבאַג-קלאַסען מיט אַ יעהרליכען קורס, וואָס ענטשפרעכען דעם פראָגראַם פון אַ מאָרגען-גימנאַזיע. אייגענער לאָקאַל, אייגענע מאָדערנע לעהר-הילף, פיזישער, כעמישער און נאַטור-וויסענשאַפטליכער קאַבינעט א.ד.וו. אָנפאַנג פון אונטערריכט דעם 1. סעפטעמבער. 784

Kierownik **A. Wierzbicki.**

מחזורים

25 פראָצענט ביליגער.

אין ווילנער ספרים-סקלאד

א. מ. גרובשטיין, וסכאדניא 54

איז צו בעקומען אַלע אַרט מחזורים, ווי אויך די וועלט-בערימטע „רב פנינים" מחזורים, געבונדען אין לייוונט און לעדער. ס'איז אויך צו בעקומען די טאַשען-מחזורים „עבודת הקודש" אין אַ לוקסוס-אויסגאַבע. אַ גרויסער אויסוואַהל פון ש"ס, טורים, רמב"ם, חומשים, פסוקים, משניות, מדרשים און סידורים; ספעצ. כלה-סידורים אין קונסט-באַנד; טליתים, גאַרטלען, קאַפלען, ציצית, מזוזות, קינדער-גמרות. ספעצ. מתנות פאַר פייערונגען. פאַר חדר-קינדער ספעציעלער ראַבאַט! געדענקט דעם אַדרעס:

א. מ. גרובשטיין, וסכאדניא 54

(פראָנט, 1-טער שטאָק). 958

28 נאר 28 נאר 28

פערקויפט נישט אייער

מעבעל,

דיוואַנעס, פעלצען, אַנציגער, ניי-מאַשינען או"וו. בעסער איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע

ח. ראזנער, בענעדיקטא 28

נאָר איך צאָהל די העכסטע פרייזען!

בעמ.: פיר טיר אויף לאַנגע שטענדיגע פערשי-דענע געניצטע מעבעל און גוטען צושטאַנד, פרייזען צוגענגליכער, ווי איבעראַל!

28 נאר 28 נאר 28

דער היגענישע"

פריזיער-אנשטאלט

פאמארסקא 14, פראָנט, II שטאָק.

מאַכט בעקאַנט די ג. קונדשאַפט. אַז נאָך אַ גרונדליכען רעמאָנט איז איינגעשטעלט ערשטקלאַסיגע אַרבייטער. ספעציאַליסט פאַר אָנדולאַציע דאַמען-פּאָלקעס צו מעסיגע פרייזען. 663

דאנטיסט און צאהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָווענד.

פרייזען ביליגע! בצרפלונג אויך געצאָהלט

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייט

9 קאָנסטאַנטינאָווסקא 9

טעלעפאָן 27-81

ספעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.

שפראַכשטערונגען פון 2 ביז 4 און פון 5—7. 75

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערושער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכם.

טליתים-פאבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע זיידענע טליתים כטו מערקיש, ווי אויך טליתים-קטנים הויט און דעטייל! מיט אויספער-טיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל

ביי א. ה. ציטרינאָווסקי, קאַמיענאַ 4,

אין צווייטען הויף, פאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך! 893

באַמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צו וואַשען

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען

באשעזינער 11, טעל. 63-37

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אַ'ענד

ד"ר וואָלינסקי	גאַז, האַלז, אויערן-קר.	4—3
ד"ר ערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	12—9 5.30—4
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	12—10 6.30-5
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכטס קר.	2-12
ד"ר שמירנעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	3-1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2-12.30
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	$2^1/_2$ -1
ד"ר בערנבאַום	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

קוואַרץ-לאַמפּ, שפּריצונגען וי שטעלען א. ז. וו. באַנקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אייך; שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטוב. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אורין-פלעגמע און בלוט. 2120

איינפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א רענטגען-קאַבינעט

עס נעהמען אן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	2 ב' נ'ם.
ד"ר לאָזשינסקא סטאַראַפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	7.30—3

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך געעפנט זונטאַג

Inteligentny młodzieniec

poszukuje małego pokoju umeblowanego z niekrępującym wejściem.

Oferty z podaniem wysokości opłaty miesięcznej należy składać w redakcji „N. Folksblat" dla „A. B." 747

פראצקער-שוהל

וסכאדניא 29

עס איז צו פערדינגען

מענער און פרויען פלעצער

אויף א גאַנץ יאָהר צו דאַווענען

מיט גוטע בעלי-תפלות

יעדען אָוונד פון 6 ביז 9 צו פערמיטען. 751

צום פערקויפען

אַ פאָלשטענדיגע איינגעריכטע אפּטייק פאַר וואָלענע כחורות, אינגאַנצען אָדער טיילווייז. קאָנסטרוקציע פון 1913 יאָהר כמעט ווי ניי, ווענינג בענוצט.

אָפּערטען אין אַדמיני. אונטער „ש. וו." אָדער ביי

G. Lipowicz, Zgierz, Piłsudskiego 45 755

רעיעל און בילינ!

דעם גרעסטן אויסוואהל פון

שטיהל געבעטע

פון אייגענער טישלעריי.
פערש. פאסטנער, אויך כ אפעצירער־ארבייט,
מאטראצען, האזטקעס און אטאמאנעס.
רעפעראטורען צו בילינע פרייזען.
איז נאר צו בעקומען ביי

ג. לעווקאוויטש, לאדז,

פולנאצנא 5, אין הויף רעכטס.
קימט און איבערצייגט אייך! קומט און איבערצייגט אייך!

רעיעל און בילינ!

Szkoła I. KACENELSONA

איינשרייבונגען פון נייע שילער און שילערינס טאג־
טעגליך פון 11 ביז 1 און פון 4 ביז 6 נאכמיטאג
אין קאנצלאריע Cegielniana 28.
אין דער נאכמיטאג־שולע בילינערע פרייזען.
מתבקשים ילדים וילדות מבני ארבע עד שש אל

גן הילדים העברי הראשון

לשמוע אל הרנה ואל התפלה.

עס ווערט געדאוונט ר"ה וי"כ

אין ווייסען זאל זאכארניא 43

מיט'ן בערימטן דוד ראזענפעלד מיט אן איינשטודירט' טען כאר פון 20
פערזאן, בעקוועמע פלעצער, און אלע בעקוועמליכקייטען. מ'בעט בעצייטענס
זיך צו פערזארגן מיט בילעטען צו בילינע פרייזן. 667
שטעט קען מען דינגען טעגליך, אין ווייסען זאל, פון 8 פריה ביז 10 אווענד.

לשמוע אל הרנה ואל התפלה

זאל קאלאסעאום, זאכארניא 53.

עס ווערט געדאוונט ראש השנה ויו"כ אין דעם פריש רעמאנטירטען זאל
עס דאוונט דער בעריהמטער רובנער חזן ר'

בנימין קין

מיט א גוט איינשטודירטן כאר. בעקוועמע פלעצער צו זעהר בילינע פרייזן. בילעטן
פארקויף טעגליך פון 9 פריה ביז 10 אווענד. 670

זאל גאנץ לאדז וויסען,
אז דער גרעסטער אויסוואהל פון

געבעטע שטיהל

פון אייגענער טישלעריי, פערשידענע פאסטנער, אויך
זעמטליכע טאפעצירער־ארבייט, ווי: מאטראצען,
האזטקעס, אטאמאנס, רונדע טישלעך, גאנדאלקעס, איז נור
צו בעקומען אמבילינסטן מיט די בעסטע בעדינגונגען ביי

י. א. וואיטשעכאווסקי,

10 נאוואמיעסקא 10.

מעבעל

קאמפלעט־איינריכטונגען ווי אויך ענצעל. קויי־
פען אלע ביי די עלטעסטע סאלידע פירמע

I. M. TERKELTAUB

12 NARUTOWICZA **12**
- Tel. 34-18 -
w podwórzu.

ווייל דארט איז די בעסטע אויסארבייטונג!
די ביליגסטע פרייזען! בעקוועמסטע בעדינגונגען!

מעבעל

שלאפצימערן, עסצימערן, מערכען־נאבינע־
טען, פארצימערן, קוכען איינר כטוגען ווי
אויך איינצעלנע מעבעל־געגענשטאנדען צו צוגענג־
ליכע פרייזען אויף בעקוועמע בעדינגונגען
קען מען בעקומען נור אויף 699

5 Zawadzka 5

(אויפ'ן הויף).

אכאסע־שראנק

געפאנצערט. איז פרייז־
ווערדיג צו פערקויפען צו
ערפאהרען וואלבארסקא 4
ביים ווירט. 561

גוטע פוטער

פון דער ערשטער האנד
געזוכט גרעסערע קוואנטום
געגען קאנטראקט. כ'צאהל
הויכע פרייזען. פערמיטלער
נעווינשט. מלצשארניע
אין לאדז, גובערנאטארסקא
7, טעל. 25—42.

א יונג איטעליגענט פאר
פאלכה וויל געבען 5 זל. פאר
וואוינען ביי א פאמיליע 7 טאג
מעלדען נור הײנט ביז 7 א
זייגער פאטאגראפיע „סטודיא"
פאלנאצנא 29. 758

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Łodzi podaje do publicznej wiadomości, iz zgodnie z § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17-go czerwca 1924 roku i § 53 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28-go czerwca 1926 roku o obowiązku i sposobie pokrywania wydatków przez związki komunalne (Dz. U. Rz. P. Nr. 51 poz. 522 z 1924 roku oraz Nr. 57 § 53 z r. 1926) wyłożony został w pokoju Nr. 30 w gmachu miejskim przy Placu Wolności Nr. 14, II piętro. preliminarz budżetowy Zarządu m. Łodzi na rok administracyjny 1927 na przeciąg 7 dni, począwszy od dnia 6-go września 1926 roku, celem przeglądania i wnoszenia zarzutów oraz spostrzeżeń przez płatników danin komunalnych.

Łódź, dnia 4-go września 1926 roku.

740 Prezydent **(-) M. Cynarski.**

Ogłoszenie.

Kasa Chorych m. Łodzi niniejszem podaje do wiadomości zainteresowanych, iż na podstawie wyjaśnienia Okręgowego Urzędu Ubezpieczeń prawo do dobrowolnego ubezpieczenia na wypadek choroby osób, pobierających zasiłek dla bezrobotnych, stosuje się analogicznie do pozostających bez pracy pracowników fizycznych jak i umysłowych, pobierających zapomogi ustawowe wzgl. doraźne.

Bezrobotni pobierający zasiłki mogą się ubezpieczyć w Kasie Chorych nietylko w okresie 4-ch tygodni po utracie pracy, art. 13 ust. II Ustawy z dnia 19-go maja 1920 r., lecz nawet w okresie późniejszym, jednak w tych wypadkach muszą odpowiadać warunkom, przewidzianym dla członków dobrowolnych art. 8 ust. I tejże ustawy. 739

KASA CHORYCH m. ŁODZI

(-) Dr. Kłuszyński — **w. z. p. o. Dyrektor**
(-) A. Kazimierczak — **w. z. Przewodniczący Zarządu.**

Szkoła Handlowa

Łódzkiego T-wa Szerzenia Wiedzy Handlowej w Łodzi, ul. Gdańska 45. Tel. 40-20.

KURS TRZYLETNI

Warunki przyjęcia na kurs I-szy: świadectwo ukończenia 7 klas. szkoły powszechnej lub 3 klas. szkoły średniej.

SZKOŁA PRZYGOTOWAWCZA (3 klasy gimn.)

przy Szkole Handlowej przyjmuje kandydatów i kandydatki do wszystkich klas.

W r. b. przyjmuje się kandydatów (tki) do **KLASY WSTĘPNEJ** za niską opłatą.

Egzaminy dla nowowstępujących rozpoczną się dnia 15-go września o godz. 8 rano (systemem lekcyjnym).

Kancelarja Szkoły otwarta codziennie od godz. 10 rano do 2 popoł. Dla niezamożnych ustępstwo. 743

Dr. W. Łagunowski

צוריקגעקעהרט
Choroby skórne, wenerycz. i moczopłciowe

Gdańska 42

נעמט אן פון 8—10½, פון 2—2^{45} און פון 8-9 אוו.

Dr. med.

M. GLAZER

ul. ZIELONA Nr. 6
הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען.
נעמט אן פון 8-9.30, 12-2 און 7-8 אוו. 589

ווער עס נויטיגט זיך

אין קאפיטאל און איז אויך א פאכמאן אין דער וועט,
אדער אין דער זאקען־בראנזשע. עס קען אויך זיין אין
פערשידענע אונטערנעהמונגען, אדער געשעפטען פון
פערשידענע בראנזשעס, קען איך צוטרעטען אלס סוחר,
שותף, אדער פאכמאן מיט א קאפיטאל פון 7 ביז 800
דאלאר, נור מיט ארענטליכע מענשען. מיט גאראנטיע.
אפערטען אונטער „קאפיטאל" אין א־מין. 673

ST. FELCZER 539

M. GOMBIŃSKI

33 ZIELONA 33

נעמט אן ביז 11 א זייגער פריה און פון 3 ביז 5 א זייגער נאכם.
מאכט איינשפריצונגען צו צוגענגליכע פרייזען.

היילפעדאגאגישע קורסען

פאר שוואכבעפעהיגטע און שווערערציהבארע
קינדער. שפראכשטערונגען

Dr. med. A. SZMIRGELD

נערווען־ארצט. 144
CEGIELNIANA 6.
איינשרייבען קאן מען זיך יעדען טאג פון 6 ביז 7 אווענד.

Dr med. Braun

23 פאלודניאווא 23

— — טעלעפאן 40-26. — —
צוריקגעקעהרט.
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען
און מענער שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ ליכט (הער־אויספאל.)
נעהמט אן פון 9-12 און פון 5-8 אווענד.

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז: א חודש - - 4.00 זלאטעס. אויף דער פראווינץ: א חודש — 6 זלאטעס. אין אויסלאנד מיט 50 פראצענט טייערער.—פאר'ן אינהאלט און טערמין פון די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביי נאכט.

אנאנסען־פרייז: פאר א מילימעטער שורה — פאר'ן טעקסט 15 גראשען, פריוואט 20 גראשען, אין טעקסט 20 גר. פריוואט 30 גראשען. נאכ'ן טעקסט 10 גר. פריוואט 15 גראשען. — פאר אויסלענדישע אנאנסען 100 פראצ. טייערער. אויפ'ן ערשטן זייט — 50 פראצ. טייערער. —

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. **Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman**

Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.